

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BRJ 258 — GOD. VI.

ŠIBENIK, 3. TRAVNJA 1957.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

IX. godišnja konferencija Socijalističkog saveza kotara

Jača politička uloga

Konferenciji su prisustvovali dr. Ivan Ribar i Nikola Sekulić
Predsjednik Kotarskog odbora SSRN je drug Joso Ninić

U nedjelju je u svečano ukrašenj dvorani Kotarskog sindikalnog vijeća održana IX. godišnja konferencija SSRN kotara kojoj su, pored 180 delegata, prisustvovali narodni zastupnici dr. Ivan Ribar, Nikola Sekulić i Petar Čolak, broda Rade Mrvoš i brojni gosti.

Izvještaj o radu Kotarskog odbora Socijalističkog saveza podnio je predsjednik Roko Frkić. Nakon diskusije izabrano je novo kotarsko rukovodstvo SSRN. Sa konferencijom su upućeni pozdravni telegrami Glavnom odboru SSRN Hrvatske i Saveznom odboru SSRN Jugoslavije.

Otklanjanje propusta i rješavanje brojnih pitanja na privrednom planu, bio je jedan od osnovnih zadataka Kotarskog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda. Nesmetani razvoj na tom društvenom sektoru u mnogome je kočio nedostatak potrebnog stručnog kadra — istaknuto je u izvještaju godišnje konferencije Kotarskog odbora SSRN. Ustaljenje radne snage u poduzećima ostao je jedan od neriješenih problema, ma da su neke privredne organizacije u tom pravcu učinile korak naprijed, što posebno vrijedi za tvornicu lakih metala »Boris Kidričić«. I problem viška radne snage nije svagdje riješen, iako je za to postojala prilika u otvaranju novih pogona. Nadalje je izvještaj dotakao i stanje u poljoprivredi. Rasparceliranost zemljišta uvjetovala je veoma niski prinos, koji je još uvijek ispod jugoslavenskog prosjeka. Visoki prinosi u vinogradarstvu, voćarstvu i maslinarstvu mogu se postići boljom obradom zemljišta. Da bi se proizvodnja u industriji i poljoprivredi osjetno povećala, potrebno je i na našem kotaru ubuduće smjelije pristupiti uzdizanju stručnih kadrova. Također je istaknuto da organizacije SSRN nisu dosad mnogo učinile na mijenjanju društvenih odnosa, posebno ne sa selu. Zapaženo je da su poljoprivredne zadruge veoma malo poradile na tome, što govori u prilog činjenica da se neznatan broj zadruga danas bavi proizvodnjom. One se radije prihvaćaju trgovine i ugostiteljstva, iako su u 1956. godini zabilježeni osjetni gubici. Na jačanju obima proizvodnje putem zadrugnih organizacija neznatno je sudjelovao Socijalistički savez. Jedino na temelju akcionih programa poljoprivrednih zadruga i u uskoj suradnji s ostalim društvenim faktorima mogu se postići dobri rezultati. Jer neke od privrednih mjera koje su u posljednje vrijeme učinjene na teritoriju Šibenskog kotara (gradnja vinarskog podruma u Drnišu, mljekare u Kninu, stanice za umjetno osjemenjavanje u Kninu i t. d.) više su rezultat zalaganja narodnih odbora, a daleko manje zadrugnih organizacija.

U organima društvenog upravljanja aktivno sudjeluje velik broj ljudi. U radničkim savjetima 95 privrednih organizacija djeluje 1864 člana, a preko 4200 građana aktivno sudjeluje u radu raznih savjeta, komisija i tome slično. Ako tom broju dodamo još nekoliko hiljada radnih ljudi koji su uključeni u organe našeg upravljanja, onda dobijamo jasnu sliku koliko je nas društveni mehanizam porastao i ojačao. Osjetan napredak u tome pravcu postignut je u većim privrednim organizacijama, kao u Boksitnim rudnicima, tvornici elektroda i ferolegura, TLM »Boris Kidričić«, tvornici glinice i aluminijskim drugim. Međutim, u tvornici vijaka i željezničkoj stanici u Kninu to se nije osjetilo. Sastanci se rijetko sazivaju, problemi se ne rješavaju. Naglašeno je da organizacije SSRN trebaju odigrati važnu ulogu u priprema-

za. Ukoliko zborova birača i organizacija SSRN ne budu dovoljno aktivni, onda ni komuna ne će biti u stanju da izvrši sve one zadatke koji pred njom stoje. On je također rekao da je dobar rad zborova birača koristan i za narodne zastupnike koji na taj način imaju bolji uvid u raznovrsnu problematiku svojih izbornih jedinica. Drug Ribar je naročito podvukao potrebu da Socijalistički savez pokloni punu pažnju omladini i njenim potrebama. Ukazao je na važnost organiziranja dvogodišnjih škola za čije otvaranje je već sada potrebno izraditi plan. Naglasio je, između ostalog, da se ne vodi dovoljna briga o odgoju radničke omladine. Pomoću novih politika mora bi se mnogo više učiniti na podizanju općeg

zapušten rad zborova birača, naročito u manjim općinama, kao što su Primošten, Oklaj i Stankovci, dok je u općinama Šibenik, Knin, Drniš i Skradin stanje u tome pogledu nešto bolje.

Sudjelovanje žena u organima društvenog upravljanja nesrazmjerno je u odnosu na njihovo učešće u cjelokupnom društvenom životu. Svega 7,7% žena (prema ukupnom broju članova) zastupljeno je u organima radničkog upravljanja, što je veoma nedovoljan broj. Još gore je stanje u tom pogledu u narodnim odborima, u koje je uključeno svega

nekoliko žena. Organizacije SSRN su dužne da povedu oštru borbu za poboljšanje tog stanja u odnosu na žene.

Sistem osmogodišnjeg školovanja još uvijek nije obuhvatio svu djecu na kotaru. Budući da je obuhvaćeno svega 76% obveznika, to se svake godine stvaraju novi kadrovi nepismenih ljudi — neki napuštaju školu poslije završena četiri razreda, a neki pak i ranije. Ne samo roditelji već i pojedine društvene organizacije nedovoljno shvaćaju važnost osnovnog školskog obrazovanja. Brojni tečajevi, koji su organizirani u nekim mjestima na kotaru, pokazali su opravdanost svog postojanja. To posebno vrijedi za tečajeve domaćinstva u Kninu, čija bi iskustva trebalo koristiti i u ostalim manjim i zabitnijim selima. Premala pažnja posvećena je dopunskom školovanju djece palih boraca. Uporedo s razvitkom industrije otvaranje industrijske škole u Šibeniku odrazit će se na povećanje potreb-

(Nastavak na drugu strani)

Novi Kotarski odbor SSRN

U novi Kotarski odbor SSRN izabran su slijedeći drugovi i drugačice: Rudolf Alfirev, Jovica Brekić, Ivan Babić, Iviša Baranović, Ante Bego, Milan Bijelić, Nikica Bujas, Stana Burazer, Leposava Cvjetković, Branislava Cosić, Ivo Družić, Nikica Dmitrović, Rade Drobrović, Živojin Dragović, Roko Frkić, prof. Slavomir Fulgosi, prof. Zdravko Grozdanić, Zivko Gojanović, Mladinka Grubišić, Vitomir Gradiška, Jovica Grković, Stanko Huljev, Ante Ivanda, Draško Jurišić, Dara Kasum, Jošo Krneta, Nikola Krička, Miro Kuhač, Drago Kovačević, Mirko Knežević, Božena Lovrić, dr. Oskar Lučev, Mijo Lemo, Nikica Labura, Ivan Morić, Jakov Manuš, Sveto Mandić, Frane Matić, Antica Milutin, Rade Mrvoš, Ivo Ninić, Joso Ninić, Ante

Ožegović, Ante Perica, Dušan Popović, Marko Pokrovac, Božo Radić, Petar Rončević, Mirko Sinobad, Ivo Skračić, Petar Škarica, Ksenija Škarica i Jovanka Šain.

U nadzorni odbor izabrani su Božidar Čupin, Petar Knežević, Stana Crnčević, Ljudevit Lušić i Marko Škevin. Nakon konferencije izvršeno je konstituiranje Kotarskog odbora SSRN. U predsjedništvo su birani Joso Ninić, Ivo Družić, Mijo Lemo, Ksenija Škarica, Jošo Krneta, prof. Zdravko Grozdanić, Petar Škarica, Nikica Dmitrović, Milan Bijelić, Vitomir Gradiška i Mirko Knežević. Za potpredsjednika izabran Joso Ninić, a za tajnika Nikica Dmitrović.

Iz zemlje i svijeta

PREDSJEDNIK TITO PRIMIO JE NA BRIONIMA delegaciju KP Francuske.

ODRŽANA JE KOMEMORATIVNA SJEDNICA Savezne narodne skupštine, na kojoj je potpredsjednik Vladimir Simić govorio o preminulom predsjedniku Moši Pijade.

PETAR STAMBOLIĆ IZABRAN JE ZA PREDSJEDNIKA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA završila je rad. Savezno vijeće je usvojilo Zakon o advokaturi, o izmjenama i dopunama Zakona o narodnoj obrani, o izmjeni zakona o javnim tužioštvu i o izmjeni zakona o sudovima.

ZAVRŠENI SU RAZGOVORI DELEGACIJA SKJ i KP Francuske i objavljena zajednička deklaracija, u kojoj se, pored ostalog, konstatira, da su razgovori bili vrlo korisni i pozitivni.

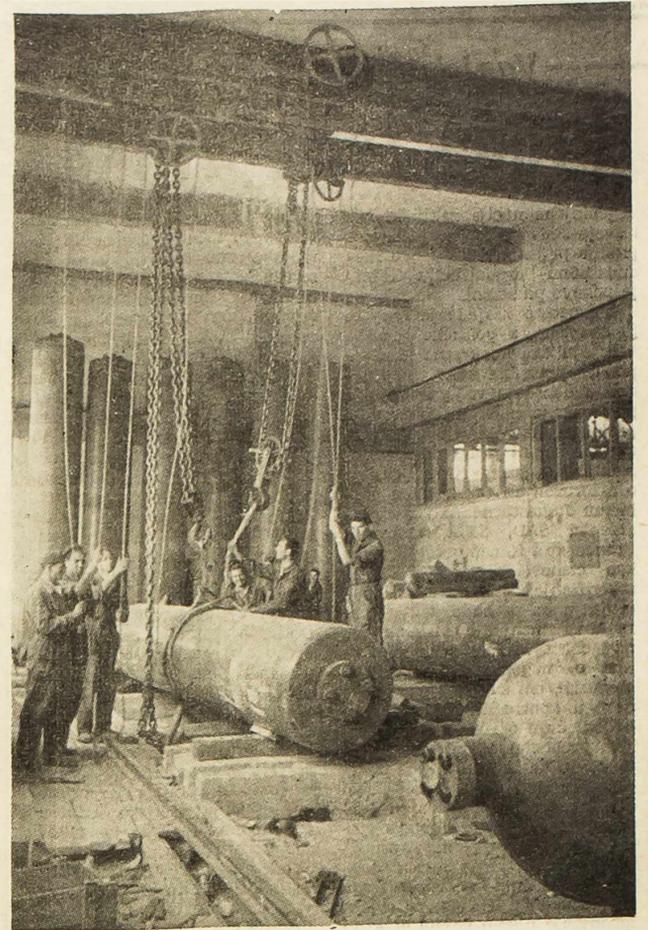
U BEOGRADU SU POČELI RAZGOVORI delegacija SSRN i italijanske socijalističke partije. Na čelu delegacija su Edvard Kardelj i Tullio Vekietti.

SAVEZNO IZVRŠNO VIJEĆE u svojilo je osnovne principe privredne politike u pogledu daljeg razvoja lične potrošnje. Crnoj Gori osigurana su dopunska sredstva za investicione radove. Doneseno je nekoliko novih propisa i uredbi.

POTPREDSJEDNIK VUKMANOVIĆ prihvatio je poziv sirijske vlade da zvanično posjeti Damask početkom aprila. Zajedno s potpredsjednikom Vukmanovićem putuju i ostali članovi jugoslavenske delegacije koji se nalaze u posjeti Egiptu.

INDIJSKI PREMIJER NEHRU ponovio je u Donjem domu prijedlog za sastanak šefova Sovjetskog Saveza i SAD, radi diskusija o međunarodnim problemima a naročito o Srednjem Istoku.

BRITANSKA VLADA NAREĐILA JE DA SE CIPARSKI arhiepiskop Makarios oslobodi izgnanstva, ali nije dozvolila njegov povratak na Cipar.

N. Sekulić: Važni zadaci

U diskusiji je sudjelovao i narodni zastupnik Nikola Sekulić.

Govoreći o značenju privrednog savjetovanja, koje je nedavno održano u Glavnom odboru SSRN Hrvatske i novim mjerama u našem privrednom sistemu koji imaju za cilj porast životnog standarda i jačanje organa samoupravljanja, drug Sekulić je rekao da sve to ima odraza i na našem području, pa se postavlja pitanje kako se na kotaru uočavaju općejugoslavenski problemi a osobito kako ih uočava Socijalistički savez. On je kazao da nova privredna situacija postavlja pred nas i

najpotrebnijim strojevima i tome slično.

Govoreći o unapređenju poljoprivrede a posebno razvijanju vinogradarstva i obnovi maslinarstva on je naglasio, da su jedino društvene snage u stanju da uspješno riješe složene probleme koji stoje pred našom poljoprivrednom o čemu također mora voditi računa organizacija SSRN.

Nakon što je govorio o nekim kulturno-prosvjetnim pitanjima, o odgoju kadrova za našu privredu i o pomoći Radničkom sveučilištu, drug Sekulić je naročito istakao potrebu rješavanja nekih gorućih pitanja radničke omladine. Naime, o njihovoj ishrani, školovanju i zdravnom životu trebalo bi da raspravljaju vijeća proizvođača narodni odbor, sindikalna vijeća i drugi faktori. Socijalistički savez bi morao vršiti pritisak na te organe da bi se već jednom poboljšalo to stanje.

On je, osim toga, ukazao na izvjesne slabosti u djelovanju organizacije SSRN. Tako ne postoji dovoljan kontakt sa narodom. Naime, razna pitanja je potrebno raspravljati sa narodom, a pogotovo zbog toga, jer naši ljudi nisu ravnodušni prema tim pitanjima. SSRN treba da pokaže više inicijative i da usavršava svoj mehanizam koji bi efikasnije djelovao na razvijanje i jačanje socijalističke demokracije na području kotara.

Zatim je narodni zastupnik Nikola Sekulić govorio o nekim aktuelnim pitanjima iz međunarodne politike.

Sjednica NO kotara

Sutra 4. o. mj. Narodni odbor kotara Šibenik održat će u dvorani Društvenog doma sjednicu obaju vijeća na kojima će biti razmotreno nekoliko odluka i rješenja privrednog značaja. Pored ostalog, na dnevnom redu je donošenje odluke o osnivanju uprave za prihode, zatim rješenje o preuzimanju jamstva po investicionom zajmu koji je Narodna banka dodijelila Zajednici elektroprivrednih poduzeća Hrvatske u iznosu od 715.300.000 dinara, rješenje o dodjeli investicionog zajma NO općine Knin od 935.000 dinara na ime učešća od 10% u zajmu za gradnju stanice za umjetno osjemenjavanje u Kninu, kao i rješenje o davanju suglasnosti na pravila Zadrugne štedionice u Šibeniku. Na zajedničkoj sjednici bit će raspravljeno rješenje o izboru novih članova savjeta NO kotara Šibenik.

Sjednica je zakazana za 9 sati jutro.

novi probleme, koji će se uglavnom rješavati onim snagama koje postoje na kotaru. Organizacija SSRN svakako će morati da razmotri privrednu situaciju na kotaru i da poduzme mjere za njegov dalji ekonomski razvitak. Naime, Socijalistički savez će u zajednici sa narodnom vlašću i drugim faktorima raspraviti pitanje bolje rentabilnosti i stvaranje novih mjesta za upošljavanje suvišne radne snage. Isto tako bi trebalo razmotriti što bi se moglo učiniti u cilju organizacija malih radionica sa

U Žirju novi odbor

Prošlih dana je na otoku Žirju u prisustvu velikog broja mještana održan sastanak organizacije SSRN na kome se raspravljalo o problemima sela. Bilo je riječi i o tome kako u ovoj godini treba povećati više računa o zaštiti vegetacije na otoku koju, tako reći, sistematski uništavaju ovce bez nadzora. Osim toga je istaknuta potreba veće aktivnosti u pogledu čišćenja puteva i uređenja sela.

Na kraju je izabran novi odbor od sedam članova. Za predsjednika organizacije biran je učitelj Albert Kale.

Vanjskopolitički pregled

Propuštena prilika

Ujedinjene nacije zaključile su i svoje Jedanaesto zasjedanje a pitanje prijema Kine u ovu međunarodnu organizaciju ostalo je ponovo po strani.

Jedanaesto zasjedanje tek što je završeno, a politička praksa već je u dva konkretna slučaja ponovo potvrdila kako je apuridno u današnje vrijeme koje je puno neriješenih međunarodnih problema, na vještački način držati po strani jednu tako veliku zemlju kao što je Kina. Riječ je o razoružanju i takozvanom problemu Jugoistočne Azije. Predstavnik SAD, SSSR, Britanije, Francuske i Kanade sastali su se kao članovi Potkomiteta UN za razoružanje u Londonu u nastojanju da pronađu kakvu formulu za smanjenje oružanih snaga i obustavu daljeg nadmetanja u nagomilavanju oružja. Međutim, oni su se neminovno našli u kontradiktornoj situaciji da odlučuju o ovom najvažnijem problemu današnjice, a da ne mogu da konsultiraju predstavnike Kine, koja kao velika sila također snosi značajnu odgovornost pred historijom u rješavanju ovog problema. Apuridna je i situacija da SAD u svojim planovima o razoružanju stalno spominju Kinu, predlažu smanjenje njenih vojnih efekti, dakle, na očigledan način stalno je tretiraju kao prisutnu veliku državu, ali istovremeno odbijaju da sa njenim predstavnicima sjednu za isti sto.

Značaj kineskog pitanja pokazao se ovih dana i u vezi sa zasjedanjem Savjeta Manilskog pakta u Kanberi. Kao što je to bilo prije tri godine u vrijeme osnivanja ove organizacije, tako se i sada prilikom razmatranja njenog rada i njenih perspektiva pošlo ponovo sa starih koncepcija — »antikomunizma«, odnosno vojnih priprema za borbu protiv »kineske agresije« vani i njene »subverzije« unutar zemalja ovog područja. Umjesto da se ova izrazito vojna organizacija prilagodi potrebama zemalja Jugoistočne Azije, umjesto da tretira ekonomske probleme koji su toliko karakteristični i akutni u ovom dijelu svijeta, da diskutira o načinima kako osigurati mir na prostoru koji je još jučer bio ispunjen opasnim sukobima i prijetnjama i da se konačno pri svemu tome ode putem konsultiranja same Kine — problemi se još uvijek rješavaju sa pozicije blokovskih shvaćanja. Naime, nastavilo se sa insistiranjem na nagomilavanju vojnih potencijala na daljem proširivanju vojnog karaktera ove organizacije i razrađivanju antikineskih koncepcija, dakle na svemu onome što je daleko od potreba azijskih zemalja, od njihovih shvaćanja i raspoloženja.

BESMISLENA UPORNOST

Sa sigurnošću se može tvrditi da američka politika nigdje ne pokazuje tako malo smisla, volje i realizma u određivanju svoje politike kao što je to slučaj sa

njenim stavom prema Dalekom Istoku, ili tačnije, prema NR Kini. SAD smatraju da je u interesu zapadnog svijeta neophodno da se Kini onemogući stupanje na međunarodnu pozornicu. Tako stanovite jednako je karakteristično za vladajuću republikansku tako i za demokratsku stranku. Ustvari, i jedna i druga se u izvjesnom smislu takmiče koja će biti nosilac antikineske aktivnosti i suprotstavljanja svim tendencijama među pojedinim zapadnim zemljama u korist Kine. Međutim, iluzorno je i krajnje nelogično s jedne strane govoriti o »obranici«, o otklanjanju opasnosti od agresije i o miru, a s druge strane cjelokupnu politiku na Dalekom Istoku zasnovati na isključivoj podršci kompromitiranom režimu Čang Kaj Šeka na Formozu, Din Dijema u Južnom Vijetnamu i Sing Man Rija u Južnoj Koreji.

Koliko ova koncepcija predstavlja anahronizam, svjedoči činjenica da je cijela Azija stvorila vrlo prijateljske odnose s Kinom. Interesantno je također napomenuti da su se u Japanu, koji je uvijek dosljedno slijedio, američku politiku — veoma razvile neutralističke tendencije i rješenost da se svestrano izmijene odnosi između Japana i Kine. Ili primjer Pakistana koji je posljednjih mjeseci — iako član Manilskog pakta — uspostavio s Kinom prijateljske odnose. Premijer Suhrahvardi učinio je značajnu posjetu Pekinga a predsjednik kineske vlade Ču En Laj je vratio posjetu. Prilikom ovih susreta došla je do izražaja želja da obje zemlje žive u prijateljstvu i međusobnoj suradnji.

MIROLJUBIVA ZEMLJA

Primanje Kine u Ujedinjene nacije i njeno eventualno priznavanje od strane SAD ne bi značilo samo po sebi da je ova zemlja time stupila na međunarodnu pozornicu, već bi njen prijemu Ujedinjene nacije samo na izvjestan formalno-pravni način potvrdio činjenicu da Narodna Republika Kina već godinama igra veoma značajnu ulogu na međunarodnoj pozornici. Međutim, prijem Kine u Ujedinjene nacije imao bi jedno drugo povoljno djelovanje, pozitivno bi utjecao da ova velika zemlja još intenzivnije, još odgovornije, i nezavisnije nastavi djelovanje u interesu mira u Aziji i cijelom svijetu.

Istina, može se reći da na izvjestan stidljiv ali ipak određen način SAD već priznaju izmjene svoje politike što se manifestira putem održavanja stalnog kontakta između američkog ambasadora Džonsona i kineskog ambasadora Vang Ping Jana u Ženevi. Ne predstavljaju li ženevski kontakti dvojice ambasadora želju Sad da na neki način ipak drže otvorena vrata mogućnostima da se jednog dana prede na realiziranje nove američke politike prema NR Kini? Ljuban Jakše

Konferencija SSRN kotara

(Nastavak sa 1. strane)

nih srednjih stručnih kadrova.

Zdravstvena služba na ovom području bori se sa mnogim teškoćama. U prvom redu nedostatak prostora, ambulanti i stručnog kadra otežavaju njen normalan rad. Širim učesćem radnih ljudi, istaknuto je u izvještaju, mogli bi se postići bolji rezultati na polju zdravstva. Društvene i sportske organizacije postigle su zadovoljavajuće rezultate u razvijanju društvene aktivnosti i podizanju političke svijesti u narodu. Radničko sveučilište zabilježilo je vidan uspjeh na širenju ekonomskog obrazovanja radnika. U odnosu na 1955. u prošlogoj godini porastao je interes za dnevnu i ostalu štampu. Podvučeno je da čitaonice i knjižnice imaju izvjesnih slabosti. Kulturno-zabavni život nedovoljno je razvijen. Postojeće kazališne družine nisu organizaciono sredene. Neke općine rado primaju u goste šibensko Narodno kazalište, dok Vodice, koje inače imaju najbolje uvjete, to bezrazložno odbija.

Dobrovoljnim radovima obuhvaćen je velik broj ljudi. Istaknut je primjer mještana Primoštenske općine na gradnji osmogodišnje škole, zatim uređenje turističkog objekta u Vodicama, Tijeviškom i Murteru.

Zapažen je osjetan napredak u radu osnovnih organizacija Oklaj i Rogoznica, a programi rada općinskih odbora SSRN dovoljno ukazu-

ju o širokoj akciji članova u rješavanju tekućih problema. U nekim organizacijama zapažena je stagnacija u radu, što proizlazi iz brojnih zaduženja njenih članova. Posljedica toga je da je opao interes za mnoga pitanja, a diskusija je sve manje. Stoga je jedan od najvažnijih zadataka organizacija SSRN pronaći pogodan metod, kako bi se zainteresiralo građane za rad u tim organizacijama. Pri općinskim odborima SSRN osnovani su aktivni sa zadatkom da povezuju rad općinskih odbora i osnovnih organizacija SSRN. Oni su se dosad pokazali veoma korisnim. Od 96 hiljada birača u organizacijama Socijalističkog saveza učlanjeno je 54 lica. Broj članova u odnosu na 1955. godinu je porastao. Općine Tijeviško i Šibenik bilježe smanjenje broja članstva. Neke pak organizacije, kao ona u Vodicama, daju netočne podatke o broju svog članstva. Ubranje članarine predstavlja problem u nekim općinama, posebno pak u Oklajskoj, Tijevišanskoj i Vodičkoj.

Nakon izvještaja uslijedila je diskusija u kojoj je su, osim narodnih zastupnika dra. Ivana Ribara i Nikole Sekulića, sudjelovali Ante Radović, Vujo Đurica, Antelin Silov, Luka Tanjga, Ivan Babić, Nikica Zenić, Bogomir Šolaja, Velimir Zenge, Petar Paškvalin, Josko Ninić, Ante Čala, Mirko Novaković, Ljubo Radić, Stevan Mandić, Ante Ledenko, Branko Pudar, Mijo Lemo i Rade Dobrović.

1. travnja započele su omladinske radne akcije

NA ŠTA TROŠIMO NOVAC?

Šta je stanovništvo najviše kupovalo za novac primljen na kasi društvenog sektora? Treba odmah napomenuti da ovdje nisu uzeti u obzir izdaci stanovništva privatnom sektoru, na primjer, za kupovinu hrane od inokosnih seljaka. Stalno i najviše rastu izdaci za industrijsku robu. Ako znamo da su cijene ovoj robi porasle, može se zaključiti da se stanovništvo u posljednje vrijeme snabdijelo s većim količinama razne robe. Za ovim dolaze izdaci ugostiteljstvu: u 1955. godini, potrošili smo u hotelima i drugim ugostiteljskim objektima preko 51 milijardi dinara. Zatim po redu idu izdaci za poreze, saobraćaj, uložni na štednju, ostali rashodi, i kao posljednji izdaci za kulturno-prosvjetne potrebe.

MILJARDE PRETVARAMO U DIM

Jugoslaveni mnogo puše. U 1954. godini otišla je u duhanski dim 21,7 milijardi dinara, a u 1955. godini oko 24 milijarde. U 1956. godini možda i više. U 1954. godini popuili smo oko 13.000 tona, a u 1955. godini preko 14.000 tona duhana. Žene i omladina sve više puše.

Količina alkohola koju popijemo za jednu dana gotovo bi mogla napuniti jedno jezero za pokretanje hidrocentrale. Samo u gostionicama, ne računajući domaću potrošnju na selu, Jugoslaveni popiju od 350 milijuna litara alkoholnog pića. Najviše, prema broju stanovnika, piju u Sloveniji, i to vino;

rakije se najviše pije u Bosni. Nema, nažalost, uporednih i preciznih podataka o proizvodnji voćnih sokova. Pa ipak, u posljednje vrijeme ima ih postepeno sve više na tržištu.

KAD BI BILO DOVOLJNO ELEKTRIČNE ENERGIJE

Električna energija brzo prodire u gradove i sela. Kad bi je samo bilo dovoljno! Prodaja električnih aparata za domaćinstva porasla je u 1955. prema 1954. godini za oko 60%. U 1956. još više. Zavladao je prava »groznica« za elektrifikacijom. Izgleda da prolazi »tekstilno doba«, a nastupa »doba elektrifikacije« domaćinstava i sela. Interesantni su, na primjer, podaci o elektrifikaciji sela u Srbiji, koja u tome inače ne dolazi na prvo mjesto među republikama. Od 1892. do 1918. godine u Srbiji su elektrificirana 63 sela, od 1919. do 1940—263, od 1941. do 1944—41 selo, od 1945. do 1949—271 selo, a od 1950. do 1955. godine — 789 sela.

I TAKO REDOM...

... niz zanimljivih podataka i konstatacija pružaju nam cifre porudane bez komentara u knjigama i biltenima u kojima su statističari napornom računom sabrali život zemlje i naroda i to, da imamo više žena nego muškaraca, da brakove najčešće sklapaju dvadesetogodišnji mladići i djevojke, da radnici i službenici godišnji odmor sve manje provode u hotelima, da se za ishranu najviše troši

Bilješka

Suvišan

Vodila ga je želja da što prije i što bolje završi studije, kako bi mogao biti što korisniji svojem rodnom kraju, kojem su poljoprivredni stručnjaci itekako potrebni. Kad je završio nauku — srednju poljoprivrednu školu u Poreču, i to naročito voćarstvo i vinogradarstvo — nije se ni časa kolebao kamo će — da li u svoje rodno selo ili Dragano, premda je imao i drugih mogućnosti zaposlenja. Bio je uvjeren da će u poljoprivrednim zadrugama svoje općine naći ne samo zaposlenje, nego i da će tako najefikasnije moći raditi na problemu, koji ga je najviše zanimalo, naime na unapređenju poljoprivrede svoga kraja. No kada se vratio, sva su mjesta u poljoprivrednim zadrugama bila zauzeta — ne stručnim licima i za njega, ma kako to apsurdno izgledalo, nije bilo mjesta. Nije odmah klouuo duhom, nego je prihvatio službu u NOO, uvjeren da će i s tog mjesta moći raditi na unapređenju poljoprivrede — vjetima, predavačima i slično. Na predavanje, priređeno u okviru rada SSRN, došlo je vrlo malo posjetilaca, a za njega nije moglo održati. Tada je mladi čovjek počeo računati na individualne savjete poljoprivrednicima i čekao, kad će ga netko nešto zapitati, kada drugog načina da djeluje, nije imao. No nitko nije ništa pitao. Od ovih poljoprivrednih zadruga na području općine, nijedna mu se nije obratila ni jednim pitanjem, a kada je na inicijativu NOO sazvano savjetovanje za unapređenje poljoprivrede, na koje su bili pozvani svi poslovni upravitelji poljoprivrednih zadruga, došao je svega jedan, i savjetovanje je moralo biti odgođeno. Mladi čovjek radi kao činovnik

na općini i nema mogućnosti da primijeni svoje stručno znanje i da bude koristan sredini u kojoj živi i radi.

Zašto? Jer je mlad, jer je željan rada, jer je svijestan toga da zajednici mora dati što više i... jer je došao u svoj kraj, u kojem su drugi zasjeli na određena mjesta prije njega, dok je on učio, i oni, premda ne stručnjaci, sjede i dalje služeći se pri tome svim i svačim i nastojeći svim silama da njega mimođu, preduhitre i dovedu ga u situaciju da se osjeća posve suvišan, nemoćan i da na kraju ode, kako, bi njima ostale slobodne ručine na području Šibenskog kotara, u jednoj općini, gdje na preko 7000 stanovnika nema ni jednog poljoprivrednog stručnjaka, a i taj, koji je nedavno došao, nužno se uz takvo stanje stvari mora osjećati posve suvišan.

Svijet se po zakonu inercije drži onoga »pleti kotac kao tvoj otac« i sam po sebi ne vidi razloga da poduzima nešto drugo. A poslovni upravitelji poljoprivrednih zadruga, koji bi trebali da se brinu oko unapređenja poljoprivrede, oko uvođenja novih mjera za racionalnije i rentabilnije korištenje poljoprivrede, stoje po zakonu manjeg otpora na principima staroga naprosto zato, jer im je to komotnije.

Na taj način, bez ikakve podrške onih, koji su prvi pozvani da im daju podršku, stručnjaci, ma kako bili spremni za rad, postaju suvišni.

Nadajmo se da je ovaj slučaj u Primoštenskoj općini jedini na području kotara Šibenik i da je u svakom slučaju primjer protiv kojeg se treba boriti, a ne ga slijediti.

T. F.

10 - godišnjica građevnog poduzeća „Rad“

U nedjelju je radni kolektiv građevnog poduzeća »Rad« na svečan način proslavio 10-godišnjicu svog postojanja. U dvorani Društvenog doma u prisustvu cijelog kolektiva, predstavnika mnogih poduzeća i društvenih organizacija, održano je svečano zasjedanje radničkog savjeta na kojem je sekretar poduzeća Drago Galeb podnio izvještaj o desetogodišnjem djelovanju ovog kolektiva. Okupljene radnike i uzvanice pozdravio je delegat tvornice gvozdice i aluminija, zatim predstavnik Društva inženjera i tehničara te Niko Zenić, direktor poduzeća-jubilarca. Zatim je usvojen prijedlog da se petoricu radnika i službenika, koji u tom poduzeću rade od prvog dana njegova postojanja, nagradi primjernom nagradom, a direktora za neobično zalaganje u radu ovog kolektiva posebnom nagradom. Na

kraju su upućeni pozdravni telegrami Savezu sinikata građevnara, Republičkom odboru Saveza sindikata Hrvatske i Saveznoj građevinskoj komori.

Potom je u istim prostorijama za sve radnike i goste priređena zakuska. Prijatno i drugarsko raspoloženje potrajalo je do ranih večernjih sati.

Osnivanje građevnog poduzeća »Rad« paua u vrijeme kad su tragovi rata još uvijek bili vidljivi: porušene zgrade, oštećene tvornice, ulice, obala... Pred ovim mladim kolektivom našao se ne mali zadatak. Početak je bio veoma težak. Skromna sredstva, nedovoljan stručni kadar, bez većeg iskustva — bili su problemi s kojima se borilo ovo poduzeće. Godina za godinom su prolazile, zadaci su bili sve teži. Radni kolektiv postajao je sve jači, iskustva su obogaćena. Kolektiv je bio sposoban da izvršava i najteže zadatke. I obavio ih je s punim uspjehom. U proteklom deceniju novoizgrađene stambene zgrade, tvornički objekti, škole, ustanove, ceste, mostovi, čatrnje — djelo su ovog primjernog kolektiva, koji ni u najtežim momentima nije postustao. Osposobljenje vlastitog stručnog kadra i uvođenje društvenog upravljanja pridonijeli su u velikoj mjeri poboljšanju kvaliteta na izvedenim radovima, poduzeće se afirmiralo i van našeg područja.

Navešt ćemo samo nekoliko statističkih podataka iz rada ovog kolektiva.

Izgrađeno je 214 stanova s ukupnom površinom od preko 20 hiljada m², izvršena je adaptacija na 77 stanova u Šibeniku i 18 na kotaru, podignuto je 2500 m² školskog prostora, a gotovo isto toliko je i adaptirano. Na industrijskim objektima izvršeno je radova u ukupnoj vrijednosti od oko 90 milijuna dinara, a k tome velik broj izgrađenih čatrnja, mostova, cesta i drugih komunalnih objekata. Unutar poduzeća osposobljeno je 35 kvalificiranih radnika svih struka, a prekvificirano je preko 50 lica u zvanje polukvalificiranih radnika. Ako tome još dodamo da je kroz razne tečajevе prošio preko stotinu radnika i službenika, onda se s punim pravom može konstatirati da je ovaj radni kolektiv od prvih dana svog postojanja ispravno shvatio potrebu podizanja stručnih kadrova i da je upravo svoju kadrovsku politiku usmjerio u tom pravcu.

(J.)

Velibor Popović

Svijet brojki

MI, NOVAC I ROBA

Novčani prihodi koje stanovništvo ima od društvenog sektora rastu iz godine u godine. U 1956. godini, primanja po mjesecima kretala su se od 46 do preko 60 milijardi dinara, a u novembru su dostigle iznos od 75,3 milijarde dinara.

Koji su izvori tih naših prihoda? Plaće tvrdbenika čine gotovo polovinu ukupnog iznosa koje stanovništvo primi od društvenog sektora, socijalna primanja čine oko jednu šestinu ukupnog primanja ili oko trećinu svih plaća u zemlji — što je zaista mnogo u odnosu na plaće. Seljaci najviše novca dobiju od prodaje biljnih proizvoda i voća, zatim od prodaje stoke i t. d.

A koliko novca isplaćujemo? Gotovo sav ovaj novac, primljen iz blagajne društvenog sektora, opet vraćamo u društvenu blagajnu. Istina, u 1953. godini kod stanovništva je ostalo preko 18 milijardi dinara, a u 1954. godini oko 20,5 milijardi. To govori da tada nije bilo dovoljno pogodnih robe da bi je stanovništvo kupilo, naročito, seosko. U 1955. godini, robno novčani odnos je drukčiji: stanovništvo je sav primljeni novac ponovno uplatilo društvenoj kasi, kupujući od društvenog sektora više robe i usluga. Takav odnos produžen je i u 1956. godini. Robno novčana transakcija između stanov-

ništva i društvenog sektora, u novembru prošle godine, izgledala je ovako: stanovništvo je na ime plaća, socijalnih primanja, od prodaje robe društvenom sektoru u celostalo, primilo iz kase društvenog sektora ukupno 75,3 milijarde, a za robu i usluge, porez i ostalo platilo društvenom sektoru 71,9 milijardi dinara. Kod stanovništva je, dakle, ostalo 3,4 milijarde dinara. To je, uglavnom, povoljan robno novčani odnos. Bilo je i bolje robe i usluge, mada su cijene uslugama znatno skočile što treba imati u vidu. Potrošnja stanovništva krajem 1956. godine uglavnom je dostigla nivo potrošnje u 1955. godini, ali time nije ostvareno predviđanje u društvenom planu za 1956. godinu da potrošnja za standard poraste za 6%. To ukazuje na ozbiljan problem: kako ostvariti planiranu potrošnju da bi porastao životni standard.

Ako cijene u 1957. godini ostanu na nivou cijena u decembru 1956., onda bi dosadašnjim stepenom porasta potrošnje bila ostvarena ona potrošnja koja je predviđena planom za 1957. godinu. Čak bi u izvjesnoj mjeri bila ugrožena ravnoteža na tržištu robe. To upućuje na drugi važan zaključak: za predviđeno poboljšanje životnog standarda nužan je brzi i stalni uspon proizvodnje potrošne robe.

Potrošački krediti U PORASTU

Potrošački krediti postaju u našoj ekonomici iz godine u godinu sve značajniji faktor. Sve veći je broj korisnika kredita a također stalno raste i njihov iznos i to kako apsolutno, tako i relativno u odnosu na ukupan promet robe široke potrošnje u prodaji na malo.

U mjesecu srpnju prošle godine izvršene su značajnije promjene u načinu dodjeljivanja potrošačkih kredita. Novi propisi donijeli su potrošačima niz olakšica, a i broj proizvoda koji se može kupovati na kredit znatno je proširen.

Ilustracije radi, navest ćemo podatke o razvoju potrošačkog kredita u našem gradu za posljednje dvije godine (u hiljadama dinara):

	Broj korisnika	Iznos zajma
31. XII. 1954.	3.826	107.301
31. XII. 1955.	4.792	128.669
31. XII. 1956.	6.129	203.942
28. II. 1957.	6.468	220.975

Iz prednjih podataka vidljivo je da je potrošački kredit u našem gradu stalno u porastu i to kako po broju korisnika tako i po iznosu korištenih zajmova.

Potrošački krediti, prema sada važećim propisima, mogu se davati za sljedeće svrhe: za kupovinu industrijske robe izuzev prenamernih proizvoda, za kupovinu ogrjeva, za podmirenje troškova godišnjeg odmora i troškova u vezi sa porođajem, bolešću i smrtnim slučajevima u porodici, za podmirenje troškova opravke stambenih prostorija, kao i za podmirenje troškova preseljenja.

Pravo na kredit imaju zaposleni radnici i službenici, bilo da su zaposleni u privrednim poduzećima, nadležnim ili ustanovama, zadrugnim ili društvenim organizacijama, bilo kod privatnih poslodavaca, penzioneri i invalidi, zatim lica samostalnih profesija (lječari, književnici, umjetnici, advokati i dr), koji su socijalno osigurani. Također imaju pravo na kredit imaoči privatnih zanatskih radnji.

Kredit se mogu davati tražiocima u okviru njihove kreditne sposobnosti i to: redovno zaposlenim radnicima i službenicima do 1/3 od ukupne zarade ili plaće (dječji dodatak ne dolazi u obzir), penzionerima i invalidima do 1/3 od ukupne penzije odnosno invalidnine, imaočima privatnih zanatskih radnji do 1/3 osnovice poreza na dohodak umanjene za iznos razrezanog poreza na dohodak. Ovi zajmotražioc moraju podnijeti kod zahtjeva za kredit i još i uvjerenje o plaćenom porezu na dohodak iz prethodne godine i o plaćenju akontacije poreza na dohodak za protekli period tekuće godine, te licima samostalnih profesija do 1/3 ukupnog iznosa na koji plaćaju doprinos za socijalno osiguranje.

Kredit se ne mogu davati u inosima manjim od Din 1000. Kamatna stopa iznosi 6%. Zajam se isplaćuje u bariranom ili putničkim čekovima ili u gotovu novcu zavisno od namjene kredita.

U pogledu vraćanja kredita Uredbom su predviđeni sljedeći rokovi: sa rokom vraćanja od 3 godine daju se kredit za kupovinu namještaja i muzičkih instrumenata, ako visina kredita prelazi iznos šestomjesečnih primanja zajmotražioca, sa rokom vraćanja od 2 godine daju se krediti za kupovinu namještaja i muzičkih instrumenata, radio aparata, motocikla, bicikla, lovačkih pušaka, šivaćih i pisanih mašina, električnih i običnih frižidera, usisavača prašine, mašina za pranje rublja i ostali slični predmeti za potrebe domaćinstva sa dužim rokom trajanja: tepisi, mebl-štofovi, umjetničke slike, jorgani, građevinski sanitarni, vodovodni i električni instalaterski ma-

terijal, ako visina kredita prelazi iznos dvomjesečnih primanja zajmotražioca i od i godine daju se krediti za kupovinu već razmatranih predmeta, ako visina kredita ne prelazi iznos dvomjesečnih primanja zajmotražioca, kao i tekstil, obuću i ostale industrijske predmete.

Postoji mogućnost, da se dobije novi potrošački kredit i prije konačne isplate dugovanja po postojećem potrošačkom kreditu. To znači da potrošač može dobiti novi kredit s istim ili kraćim rokom vraćanja, ako je platio jednu polovinu starog kredita, a ako je platio tri četvrtine, onda može dobiti sve vrste potrošačkog kredita bez obzira na rok vraćanja i vrstu robe.

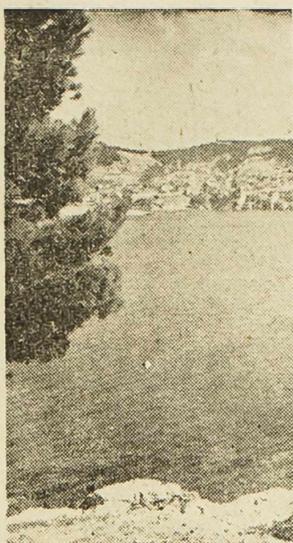
Kod podnošenja molbi za zajam banci, naročito treba paziti da budu svi elementi na molbi točno i u potpunosti ispunjeni. Površno ispunjena molba ne samo što usporava brzinu njenog rješavanja nego smeta dosta i samoj stranci koja treba i po nekoliko puta navraćati u banku radi nadopune podataka. Ovdje bi se moglo primijetiti i jednom dijelu naših privrednih organizacija koje određene podatke na molbama, vrše površno bez ikakve kontrole. Ima slučajeva da direktor ili knjigovodja potpisuje molbu in bianco, a da se zatim unašaju podaci u molbu po trećoj osobi. Takav postupak može dovesti do prikazivanja krivih podataka na molbi, a u krajnjoj liniji i do odgovornosti i materijalne štete i za samu privrednu organizaciju. Zato bi bilo potrebno da se potvrđivanju podataka posveti mnogo veća pažnja od strane poduzeća ili ustanova odnosno od odgovornih službenika. Nadalje ima dosta propusta kod otpuštanja iz službe ili premještanja iz jedne ustanove i drugu. U takvim slučajevima potrebno je odmah obavijestiti banku o nastaloj promjeni, odnosno potrebno je za premještenog službenika dostaviti novčane podatke novoj ustanovi, radi daljnje obustave mjesečnih rata. Također je nepravilna praksa nekih blagajnika

ili režisera koji na svoju ruku ne obustavljaju redovno, mjesečno svaku ratu, nego na intervenciju službenika jednostavno ne obustav ratu. Ovdje je potrebno napomenuti da su poduzeća odnosno ustanove primili pismenu obavezu da će svakog mjeseca vršiti obustave i do 8-og u mjesecu dostavljati banci obustavljene iznose.

Posebno pitanje predstavlja otplatna služba. I ako ona uglavnom zadovoljava ima i tu neurednosti. Neurednih dužnika ima danas kod Narodne banke u Šibeniku 183 s ukupnim iznosom duga od dinara 2.430.325. Pretežni dio neurednih dužnika potječe radi toga što su dobili otkaz na službi i uslijed toga došli u nemogućnost plaćanja, zbog čega su mjenice trebale biti utužene i isplata zatražena od jamačca. Pretežni dio neurednih dužnika odnosi se na nekvalificiranu radnu snagu sa sela.

Prema naprijed iznesenim podacima proizlazi da je za uredno i ažurno poslovanje po potrošačkim zajmovima zainteresirana koliko banka koja podjeljuje zajmove, toliko i same privredne organizacije i da se svi skupa trebaju zaloziti da ne dolazi do oštećenja općenarodne imovine putem neurednih otplata kod potrošačkih zajmova.

L. S.

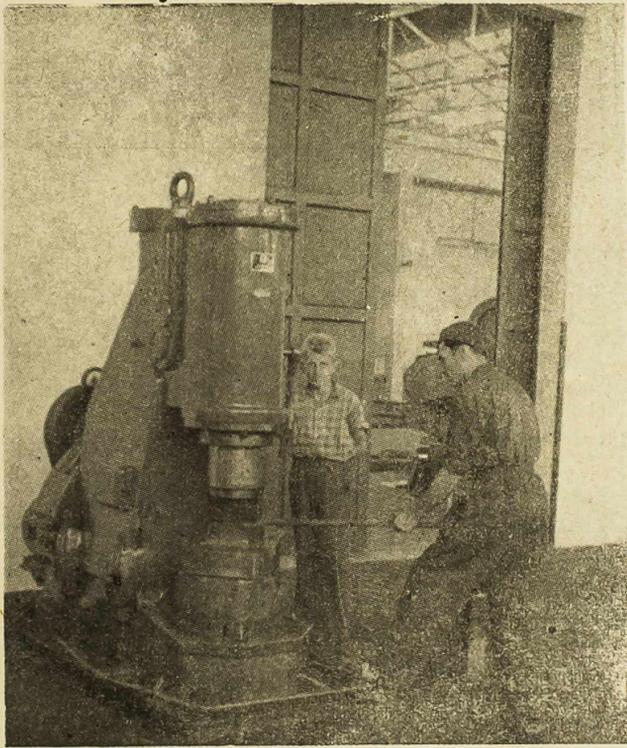

ili režisera koji na svoju ruku ne obustavljaju redovno, mjesečno svaku ratu, nego na intervenciju službenika jednostavno ne obustav ratu. Ovdje je potrebno napomenuti da su poduzeća odnosno ustanove primili pismenu obavezu da će svakog mjeseca vršiti obustave i do 8-og u mjesecu dostavljati banci obustavljene iznose.

Posebno pitanje predstavlja otplatna služba. I ako ona uglavnom zadovoljava ima i tu neurednosti. Neurednih dužnika ima danas kod Narodne banke u Šibeniku 183 s ukupnim iznosom duga od dinara 2.430.325. Pretežni dio neurednih dužnika potječe radi toga što su dobili otkaz na službi i uslijed toga došli u nemogućnost plaćanja, zbog čega su mjenice trebale biti utužene i isplata zatražena od jamačca. Pretežni dio neurednih dužnika odnosi se na nekvalificiranu radnu snagu sa sela.

Prema naprijed iznesenim podacima proizlazi da je za uredno i ažurno poslovanje po potrošačkim zajmovima zainteresirana koliko banka koja podjeljuje zajmove, toliko i same privredne organizacije i da se svi skupa trebaju zaloziti da ne dolazi do oštećenja općenarodne imovine putem neurednih otplata kod potrošačkih zajmova.

L. S.

Iz tvornica lakih metala »Boris Kidrič«

Problemi zadruga na općini Primošten MANJE TRGOVANJA

Ne može se bez trgovine, ali opet, što je previše nije dobro ni s kruhom, kaže narodna uzrečica. Doduše, ugodno je svakom odlaziti s velikom tašnom punom narudžbenica, namira, isplatica i priznanica i, eto, praviti promet. Premetati ili premetati velike svote novaca, to je ugodno, i čovjeku se čini da je produktivan, premda je ustvari samo posrednik. Tako je trgovina zanijela mnoge, a čini se malo previše poslovne upravitelje poljoprivrednih zadruga. Oni su se malo suviše uživali u ulogu trgovaca i smetnuli s uma druge svoje dužnosti, a naročito pitanje unapređenja poljoprivrede. Ta pojava došla je u posljednje vrijeme do izražaja na području općine Primošten, gdje poljoprivredne zadruge pokazuju veoma mali interes za pitanje unapređenja poljoprivrede u tom kraju. Tako se ovih dana savjetovanje za poslovne upravitelje poljoprivrednih zadruga o unapređenju poljoprivrede nije uopće moglo održati, jer se od pozvanih upravitelja zadruga pozivu odzvao tek jedan.

Na području općine Primošten ima šest općih poljoprivrednih zadruga i jedna seljačka radna zadruga, koje inače dosta dobro rade kao posrednici, ali osim jedne, ne vode uopće računa o unapređenju poljoprivrede toga kraja, nego svu inicijativu u tome prepuštaju privatnicima. Zbog toga je i sa strane općine primoštenske i SSRN pokrenuto pitanje tog savjetovanja i izrađen je program sa sljedećim točkama: uzgoj lavandule kao nove kulture, upotreba umjetnih gnojiva i obrezivanje maslina poslije prošlogodišnje nezapamćene studeni, od koje su se smrznale, ako ne u cijelosti, a ono djelomično, mnoga stabla maslina.

Međutim, kao što smo već prije rekli, upravitelji zadruga, kojima je to savjetovanje bilo namijenjeno s time da se oni upoznaju s tim pitanjima i da ih dalje prenesu na poljoprivrednike svoga kraja, nisu se odazvali i došli na to savjetovanje, tako da se ono uopće nije moglo održati.

Smatrali su ga očito suvišnim, polazeći sa svoje perspektive da oni dosta dobro rade i bez toga, jer je ovaj kraj, zahvaljujući upornosti poljoprivrednika, usprkos tome da je goli krš, dobro obrađen, i svaki komadić plodne zemlje obrađen je i zasaden maslinom, vinom lozom, bademom i smokvama.

Laiku, a upravitelji poljoprivrednih zadruga ovdje su svi laici, može se zaista činiti da je ovdje sve učinjeno što se moglo učiniti, i da je poljoprivrednik na osnovu vjekovne prakse znao do maksimuma iskoristiti to malo plodnog zemljišta, što ga ovdje imade, i da ga je dobro iskoristio, jer taj krš ipak već ne godinama, nego stoljećima

ljoprivrede, rade na prometu proizvoda poljoprivrednika općine Primošten, ali ne vode ni izdaleka dovoljno računa o unapređenju poljoprivrede, premda za to imaju mogućnosti, sredstava, a i stručnu pomoć.

Postoje biljke, koje ne stavljaju nikakve zahtjeve na zemljište, ko-

je ne iziskuju nikakvu njegu, a itekako su tražena na tržištu, tako u pravu lavandula, koja je mnogo tražena radi svog eteričnog ulja i kojom se mogu zasadi i iskoristiti površine posve nepodesne za bilo kakvu drugu kulturu. S obzirom na već postojeće kulture ovdje također nije sve učinjeno, i tu se u pogledu sorta još mnogo može učiniti. Tako, ovdje se uzgajaju isključivo vinske sorte grožđa, premda postoje svi uvjeti za uzgoj stolnih sorta, koje su za poljoprivrednika često rentabilnije, jer ne zahtijevaju naprave za prešanje i spremanje mošta odnosno vina.

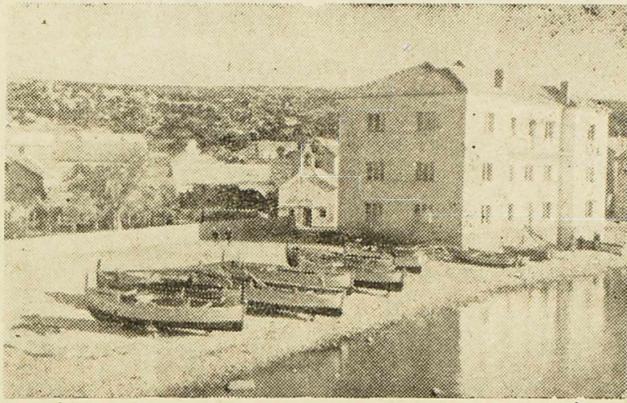
Zbog toga je, s obzirom na privredne perspektive ovoga kraja, koje su sve slabije, u odnosu na sve veće zahtjeve stanovništva za boljim životom, naročito ostaje li poljoprivreda na istom stupnju, na kojem je bila dosad, za osudu takav stav rukovodilaca poljoprivrednih zadruga prema problemima unapređenja poljoprivrede. A za osudu je to više, što mladi ljudi ovoga kraja ne čekaju nikakva čuda, nego traže bolji život. I pošto im rad na takvoj poljoprivredi, kakva je ovdje sada, ne odgovara — ono što su njihovi stari smatrali kao naravno, njima je preteško, što je i posve razumljivo — a nemaju mogućnosti da se u blizini zaposle u industriji, to oni odlaze zauvijek iz svog kraja i svojih sela, a mnogi i sasvim bez potrebe emigriraju u inozemstvo.

Pred sve upravitelje poljoprivrednih zadruga, naročito u pasivnim krajevima, postavlja se pitanje poduzimanja svih mjera na unapređenju u najozbiljnijem obliku, i jer će u protivnom, i na njih pasti odgovornost previelikog i nepotrebnog iseljavanja iz tih i takvih krajeva.

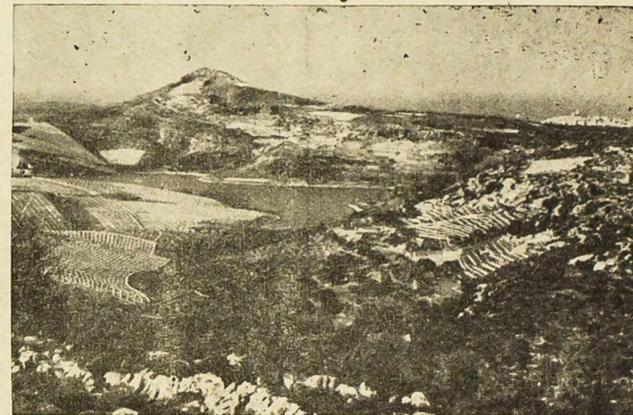
Ljudi, naročito mladi, ne će predugo životariti i čekati dok se odgovorni domisle ili ne domisle što da rade i što im je dužnost, nego, pa makar i masumce odlaze za boljim životom, što upravo u Primoštenu dokazuje činjenica da mnogi mladi ljudi na ovaj ili onaj način odlaze iz Primoštena.

I zato, malo manje trgovine, malo više razmišljanja o tome, kako bi stanovnici ovoga kraja mogli lakše i više proizvoditi i prema tome i zaraditi.

T. F.

Primošten

Primoštanski pejzaž

Gostovanje amaterskog kazališta iz Trogira

U subotu, 6. o. m. j., gostovat će u Šibeniku Amatersko kazalište iz Trogira, koje će izvesti »Ulične svirače« od Schureka.

Nosioci glavnih uloga su Troni Nikša, Kudrjavcev Anatolij i Slade-Šilović Mirko, a žensku glavnu ulogu tumači Loric Zina.

Početak nove sezone dramska grupa, koja je 10 godina djelovala

u sklopu RKUD »Kolo«, osamostalila se i osnovala je Amatersko kazalište u Trogiru. U nekoliko mjeseci samostalnog djelovanja ono je izvelo dva komada: »Ljudi« dramu od Subotića i »Ulični svirači« komediju u 3 čina od Schureka. »Ulični svirači« izvedeni su u Trogiru. Sinju, Kaštel Sućurcu i Divuljama.

Beogradski horizonti Politički centar

Svaki građanin ima svoje središte u koje uviru i iz koga izviru svi njegovi tokovi: za Beograd to su Terazije. Nema sumnje da će one i dalje, zajedno sa Kalemegdanom, ostati jedno od sentimentalnih obilježja ovoga grada, ali je već gotovo izvjesno da će se centar grada pomjeriti ka jednom trgu, čiji je se obrisi već danas potpuno naslućuju: bit će to Trg Marksa i Engelsa. Ima nečeg simboličnog u tome što će buduće središte Beograda, pored svoje urbanističke opravdanosti i estetske harmoničnosti, nositi i jedno intenzivno političko obilježje. Veliki, savremeno komponirani spomenik veteranima socijalističke misli, omeđivat će zgrada Centralnog komi-

teta Saveza komunista, palača Saveza sindikata Jugoslavije, zgrada Saveznog izvršnog vijeća i Savezna narodna skupština.

Svakodnevi život u zgradi CK, nevidljiv za prolaznika, nagovještavaju kolone parkiranih automobila koji često nose oznake svih naših republika. U toj ovalnoj zgradi održavaju se plenumi CK, čije su odluke uvijek jedan novi medaš na našem putu. U njoj se predstavnicima Saveza komunista sastaju sa predstavnicima drugih partija i pokreta i u ravnopravnim diskusijama razmatraju pitanja od životnog značaja za međunarodni radnički pokret. Poneki prozori, osvijetljeni do u kasnu noć, govore o tome da je dan bio nedovoljan

za neke od mnogobrojnih komisija koje proučavaju razne aspekte partijskog rada, i mnogi od prolaznika ne će primijetiti drugove Aleksandra Rankovića ili Veljka Vlahovića kako sa sjenkom umora odlaze svojim domovima.

Bronzani konji Tome Rosandića, u svojoj vječitoj mrtvoj igri, ukrašavaju prilaze Narodne skupštine, u kojoj su do jučer duh i energija Moše Pijade bili jedno od njenih najljepših obilježja. Prije više od jedne decenije u toj zgradi je proklamirana Republika. U običnom zakonodavnom poslu koji je u njoj obavljen, i koji prevazilazi mnogobrojne tomove Službenog lista, jer je postao stvarnost ove zemlje, izdvajaju se odluke koje su značile ne samo ozakonjenje jedne od najvećih tekovina naše socijalističke demokracije — fabričkih radnicima i samouprava lokalnoj komuni, nego i postale neminovna baza za renesansu socijalizma u svijetu. U danima skupštinskih zasjedanja ova zgrada postaje

radnim dom za narodne poslanike iz svih krajeva zemlje, ali aktivnost u njoj nikada ne prestaje: stalne komisije i odbori neprekidno zasjedaju i pripremaju zakonske prijedloge koji će biti podneseni domovima na pretres i odluku.

U zelenilu parka, do oslobođenja sputanog visokim nepristupačnim zidovima, sa pročeljem koje gleda na Ulicu maršala Tita, zgrada Saveznog izvršnog vijeća ostavlja impozantan utisak. U njenim odajama članovi Saveznog izvršnog vijeća obavljaju posao koji ulazi u domen ovog najvišeg izvršnog i upravnog organa naše federacije. Jedna nit aktivnosti, u kojoj učestvuju ekipe istaknutih političkih radnika i najodabranijih stručnjaka, vodi ka Narodnoj skupštini: to su primarni projekti odluka i rješenja koja zadiru u sve sfere naše stvarnosti i o kojima Savezna skupština treba da kaže posljednju riječ; druga nit — to su poslovi koji izvire iz odluka Save-

zne skupštine i koje treba da postanu živa praksa naše svakidašnjice. U velikim dvoranama ove zgrade u dane nacionalnih praznika i u čast stranih državnika koji dolaze u posjetu našoj zemlji priređuju se veliki prijemi kojima prisustvuju stotine predstavnika političkog, kulturnog i javnog života glavnog grada.

Većina saveznih državnih sekretarijata nalazi se u ulici koja se u blagom luku spušta od Bulevara Revolucije do onog beogradskog trga koji je ponio ime po poznatijem starom kavani »Mostar«. Ta ulica nosi ime Kneza Miloša, ali bi se s istim pravom mogla nazvati i ulicom stranih ambasada, koji su joj dale osnovni žig. U petospratnici koja pravi ugao sa Nemanjinom ulicom nalazi se Državni sekretarijat za inozemne poslove gdje se proučava i prati politički život u svim zemljama svijeta, aktivnost svih međunarodnih organizacija i institucija, održava kontakt sa jugoslavenskim predstavništvima u i-

nozemstvu, stvara i razrađuje ona politika koja je Jugoslaviju dovela u prvi red protagonista mira i međunarodne suradnje.

Preko puta, razdvojene saobraćajnicom koja od željezničke stanice vodi »Slaviji«, nalaze se najviše institucije privrednog života, a u krugu od stotinjak metara Generalštab i Politička uprava Jugoslavenske narodne armije. Ove dvije zgrade se mogu odmah poznati: vojnička straža pred njima stalno bdi.

Beograd još nema svoju ulicu štampe, iako redakcije centralnih listova »Borbe« i »Politike« razdvajaju samo nekoliko blokova zgrada, tako da sa radiostanicom, koja se nalazi na tromedi Makedonske, Hilendarske i Ulice Ive Lole Ribara čine trougao. Ipak će to obilježje donekle ponijeti Makedonska ulica u kojoj se nalazi Novinsko-izdavačko poduzeće »Kultura« i čije će prilaze uskoro obilježiti impozantni lukovi Doma štampe »Moša Pijade«.

(S. S.)

Uz Međunarodni dan zdravlja

Prehrana i zdravlje

Svjetska zdravstvena organizacija slavi svake godine 7. travnja — Dan zdravlja. Svake godine taj dan se posveti jednom važnom problemu iz oblasti zdravstva, koji je osobito aktuelan za čovječanstvo. Ovogodišnja proslava bit će posvećena proučavanju i unapređivanju prehrane ljudi i njenom utjecaju na zdravlje.

Iako se danas rijetko pojavljuje glad u svom grubom obliku, ipak postoji ozbiljan problem prehrane čovječanstva, koji manje više pogađa mnoge narode. Taj se problem pojavljuje u obliku pothranjenosti, t. j. nepotpune i manjkave prehrane. Kako ne samo zdravlje već i ekonomski i socijalni napredak uvelike zavise od ishranjenosti naroda, potrebno je tome pitanju posvetiti pažnju koju ono zaslužuje. Ljudi koji su onesposobljeni zbog bolesti ili slabe ishrane nisu dovoljno energični, inicijativni i poduzimljivi kako bi mogli primijeniti nove metode, unaprijediti svoja sredstva za proizvodnju hrane i tako povećati prinose sa zemljišta. Proizvodnost tvorničkog radnika također ovisi o njegovoj ishranjenosti, jer mu hrana ne daje samo mehaničku snagu, već utječe i na njegovo raspoloženje.

Drugi svjetski rat ostavio je duboke tragove na proizvodnji, potrošnji i prometu hranom, koji se još nisu izbrisali. Prosječno je snabdijevanje hranom zadnjih godina u čitavom svijetu bilo 60% manje nego prije rata. Kod nekih naroda taj pad išao je i preko 10%. I ranije je postojao nizak nivo proizvodnje hrane u nerazvijenim područjima, te velika razlika u potrošnji namirnica u tim zemljama i zemljama sa razvijenom ekonomijom. To je bio najvažniji problem na polju prehrane čovječanstva, a rat ga je još više zaostrio. Mnogo je zemlje ostalo neobrađeno, a stoka, poljoprivredni strojevi, zgrade i uređaji uništeni. U međuvremenu je došlo i do porasta broja stanovnika u svijetu, te znatan priliv seoskog stanovništva među tvorničke radnike.

Situacija koja nije zadovoljavala ni prije rata, posljednjih godina još se je više pogoršala. Na većem dijelu Dalekog Istoka, gdje živi gotovo polovina stanovništva na svijetu, prehrana se znatno pogoršala.

Do sličnog razvoja došlo je u dijelovima Sjeverne Afrike i u nekim dijelovima Bliskog Istoka. U većem broju zemalja Zapadne i Sjeverne Evrope, prosječna opskrbljenost kalorijama dostigla je predratni nivo, ali se je u nekim dijelovima Južne, Srednje i Istočne Evrope stanje pogoršalo. Obrnuto, Oceanija i Sjeverna Amerika zadržale su jednako snabdijevanje kalorijama, dok ih je Južna Amerika znatno povećala. Rezultat je bio znatno opadanje prosječne opskrbe kalorijama u svijetu i još veće disproporcije između zemalja s boljom i lošijom prehranom.

Stanje ishranjenosti naroda ne može se potpuno sagledati iz samih brojki o kalorijama hrane. Važniji su podaci o njenom sadržaju na

bjelančevinama, osobito onih životinjskog porijekla (sir, mlijeko, meso, jaja, ribe). Obično se događa, da tamo gdje je hrana bogata kalorijama i sadržaj na bjelancevinama bude zadovoljavajući. Međutim, tamo gdje kalorije opadaju, opada još više sadržaj bjelancevina. U tom pogledu stanje se pogoršalo osobito na Dalekom Istoku, gdje je potrošnja životinjskih bjelancevina i ranije bila najniža na svijetu.

Drugo mjerilo za kvalitet prehrane daje nam omjer između kalorija koje se dobiju iz krušarica (žitarice, krompir, riža, šećer) i ukupnog broja kalorija. Prehrana je manjkava i nepotpuna ako se preko 65% kalorija dobiva iz ovih namirnica. I uz dovoljan broj kalorija ovakav način prehrane ne zadovoljava, jer mu nedostaju t. zv. »zaštitne namirnice«.

Iz sljedeće tabele vidi se postotak kalorija po stanovniku koje daju žitarice, krompir, šećeri i skrob posljednjih godina:

Zemlja	Postotak
Japan	82
Indonezija	82
Indija	76
Kina	77
Egipat	79
Turska	71
Afrika sj.	76
Argentina	57
Brazilijska	62
Čile	75
Kolumbija	68
Meksiko	72
Francuska	61
Holandija	56
Engleska	53
Norveška	53
Grčka	66
Italija	70
SAD	45
Kanada	47
Australija	52
Novi Zeland	46

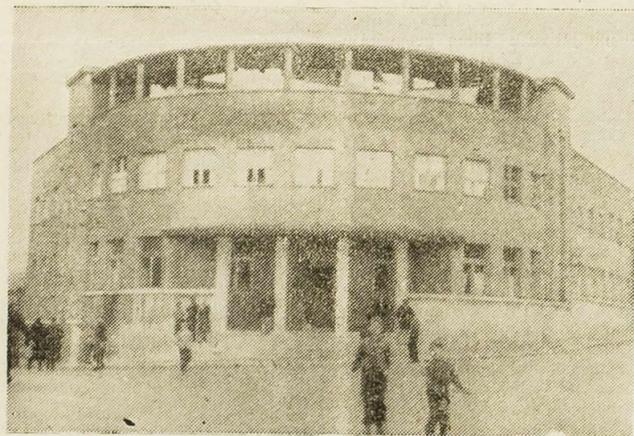
Pomanjkanje bjelancevina nepovoljno se odražava na zdravlje, a ima veze i sa smrtnošću dojenčadi.

U čitavom svijetu porasla je svijest vlada o njihovoj odgovornosti za zaštitu zdravlja i prehrane najosjetljivijeg dijela stanovništva. To

je i bila svrha racionaliziranja hrane i kontrole cijena za vrijeme rata i poslijeratnih godina. U nekim zemljama još uvijek se subvencionira prehrana. Sve se šire opskrbljuju dopunskom i specijalnom hranom dojenčad, djeca, trudnice, dojilje, te neke grupe teških fizičkih radnika.

Tokom posljednjih godina organizirani su mnogi veliki programi, ali zadovoljavajući rezultati zahtijevaju još mnogo truda. U vrijeme kad nema dovoljno hrane u svijetu, problem, kako podsticati poljoprivrednu proizvodnju stimulativnim cijenama, a istovremeno zaštititi potrošače, predstavlja dilemu, koja još nije riješena. Ne može se postići uravnoteženost prehrane dok se ne poveća proizvodnja namirnica u dovoljnim količinama. Privredni kapacitet i kupovna moć širokih slojeva naroda su oni faktori koji postavljaju granice u pitanjima prehrane. Praktično ne postoji mogućnost izvoza hrane za one slojeve koji su prisiljeni u prvom redu nabaviti dovoljno kalorija u obliku najjeftinije hrane. U takvim slučajevima poboljšanje prehrane može se postići samo ekonomskim razvojem. S druge strane, može se mnogo učiniti da se popravi sastav hrane kod naroda koji žive u osrednjim ekonomskim prilikama. Loše prehrambene navike, koje su posljedica duboko ukorijenjenih navika i neznanja podržavaju velikim dijelom postojeću slabu prehranu. Kod nekih naroda postoje neke socijalne i kulturne smetnje ili tabu protiv upotrebe mesa, jaja, ili drugih namirnica. Negdje se na pr. smatra proizvodnja povrća nedoličnim zanimanjem, pa se tim poslom čine doseljeni stranci. Postoji i teškoća kako popularizirati neke namirnice kao na pr. konzervirano mlijeko, voćne sokove i t. d.

Fovrh svega postoji začarani krug neznanja, siromaštva i nesposobnosti, koji pridonosi zaostalosti u neazvijenim područjima. On se mora razbiti, jer ako se želi postići veći nivo prehrane, onda se mora napredovati na više frontova, tehničkim i socijalnim. K.

Dom narodnog zdravlja

Temeljem za obračun doprinosa za socijalno osiguranje nazivljemo sve one isplate na koje se obračunava doprinos za socijalno osiguranje. Ima isplate na koje služe kao temelj obračuna jednako za sve obveznika doprinosa. Uza ve to, a radi boljeg snalaženja u obračunu doprinosa, podijelit ćemo obveznike u četiri kategorije.

Kod privrednih organizacija kao temelj za obračun doprinosa se uzimaju: plaće (zarade) zaposlenih osoba, koje su isplaćene po tarifnom pravilniku i to bez obzira da li je ta plaća obračunata po vremenu ili po učinku. Ta plaća odnosno zarada može biti određena u mjesečnom ili dnevnom iznosu, na sat ili na pogodbu. Zatim u temelj ulaze ovi dodaci: ronilački kod riječnog saobraćaja, kesonski, tu-

Temelj za obračun doprinosa za socijalno osiguranje

nelski i dodaci za rad u vodi, ronilački dodaci i dodaci za ukracno osoblje na brodovima-cisternama kod pomorske privrede. Za obračun doprinosa se uzimaju nagrade i to: za uštede u materijalu i drugim troškovima, za osobe koje se stručno osposobljavaju ili usavršavaju za potrebe privredne organizacije, za učenike u privredi, za učenike industrijskih škola, za osobe na obveznoj praksi, te na stipendije osoba koje su prekinule radni odnos zbog upućivanja na školovanje odnosno stručno usavršavanje. Nak-

nade umjesto plaća su temelj za obračun i to: naknade za vrijeme godišnjeg odmora i dane državnih i narodnih praznika, za neiskorišteni godišnji odmor i dane državnih i narodnih praznika, naknade za vrijeme udaljenja sa rada (Uredbe o izmjenama i dopunama uredbe o naknadama radnika i službenika privrednih organizacija za vrijeme odsustvovanja sa rada (Sl. list FNRJ broj 2/53.) i naknade za vrijeme prekida rada. (Odluka o naknadama plaća za vrijeme prekida rada — (Sl. list FNRJ broj 14/55. i dopune broj 2/53). Najzad doprinos se plaća na provizije akvizitera kojima je taj posao jedino zanimanje, na honorare stalnih i povremenih suradnika (o ovom pitanju dat ćemo poseban prikaz) i na plaće stranih stručnjaka u visini određenoj ugovorom na temelju posebnih saveznih propisa.

Kod državnih organa i ustanova, banaka i štedionica za temelj se uzimaju plaće, osnovne i dopunske, honorari honorarnih službenika, nagrade i to: za učenike u privredi, za učenike stručnih škola, studente fakulteta i viših škola sa vrijeme vršenja obaveznog praktičnog rada, za osobe koje su upućene na stručno osposobljavanje odnosno usavršavanje i zbog tih razloga prekinule radni odnos i na nagrade službenika i radnika. Doprinos se obračunava, dalje, na honorare stalnih i povremenih suradnika i na dodatke na plaću.

Kod društvenih organizacija, stručnih udruženja i komora doprinos se obračunava na plaće, dodatke i nagrade kao kod državnih organa i ustanova, banaka i štedionica; zatim na stalne nagrade za izabrane osobe koje imaju stalnu dužnost i na honorare stalnih i povremenih suradnika.

Predstavnička tijela organa vlasti doprinos obračunavaju na stalnu nagradu svojih članova koja se isplaćuje za njihov rad.

Privatni poslodavci plaćaju doprinos na plaće, zarade i ostale izdatke kao kod privrednih organizacija.

U temelju za obračun doprinosa za socijalno osiguranje ulaze i primanja pretvorena u novčani ekvivalent. Međutim, primanja u naravi, koja po posebnim propisima ulaze u materijalne i režijske troškove ne ulaze u obračun doprinosa, kao: izdaci za zaštitnu odjeću i obuću, izdaci za zaštitu od profesionalnih bolesti, izdaci za službena odijela onih poduzeća koja na to imaju pravo, te izdaci za hranu i piće osoba ukrcanih na pomorskim brodovima i tehničkim plovnom objektima. I. R.

Čitajte

„Šibenski list“

Dvostruki špijuni - najopasniji neprijatelji

Kako je u toku prošlog rata britanska i njemačka obavještajna služba izigrala jedna drugu

Najveći problem svake obavještajne službe predstavljaju dvostruki agenti, t. j. vlastiti špijuni koje zaveruje protivnička strana. Na taj način mnoge veoma važne i dobro čuvane državne tajne lako padaju u ruke neprijatelju, a kontrašpijunaža je nemoćna da otkrije agente, jer ni ne sluti da se on nalazi baš u njenim redovima. Dvostruki agenti su vrlo nepouzdati informatori, jer objema ili samo jednoj strani daju netočne ili »frikirane« podatke. Praćenje i hapšenje dvostrukih agenata je naročito teško, budući da su to po pravilu vrlo spretni, lukavi i inteligentni ljudi, koji prekidaju svoju aktivnost čim osjete da su pod sumnjom. Pukovnik Orest Pinto, jedan od najistaknutih britanskih stručnjaka za kontrašpijunažu iznosi dva zanimljiva slučaja iz svoje bogate prakse, koji dokazuju kompliciranost i težinu borbe protiv dvostrukih agenata.

NAJVEĆI NJEMAČKI USPJEH — PROVALA SAVEZNIČKIH AGENATA

Mnogi rodoljubi koji su se za vrijeme rata nalazili u Britaniji teška srca su gledali na zločine koje su Nijemci vršili. Daleko od domovine, ti ljudi su jedva čekali

da se pridruže borbi Saveznika. U tome su naročito prednjačili Holandanci. Već 1941. godine javljali su se mnogi dobrovoljci koji su poslije specijalnih kurseva bacani padobranom u njemačku pozadinu, gdje su vršili sabotaže ili su slali špijunske izvještaje. I baš za taj događaj vezana je najveća pobjeda njemačke obavještajne službe i naš najveći poraz. Evo kako se to desilo:

Nije bilo lako postati agent. Dobrovoljci su morali da budu fizički sposobni, dovtljivi i vrlo hrabri ljudi. Tajni agent mora imati u sebi dovoljno izdržljivosti i hrabrosti da mjesecima, pa i godinama podnosi usamljenički život, znajući pri tome da svaki poznanik može da bude neprijatelj. On uvijek radi sam i nema prijatelja koji bi ga podržao u časovima iskušenja. Uza sve to tajni agent mora potpuno da vlada izrazom lica, svojim govorom i mislima, kako se ne bi izdao ni u snu.

Jasno je da su samo najbolji i najspособniji Holandanci uspjeli da završe kurseve za tajne agente. U vremenu između 8. studenoga 1941. i 21. travnja 1943. bačen je padobranom u Holandiju 51 tajni agent, dok se jedan iskrcao na holandsku obalu.

Počele su da se dešavaju čudne i neobjasnjive stvari. Čim bi se neki agent prebacio, Nijemci bi ga hvatali. Rezultat je bio porazan — svi agenti bili su ranije ili kasnije uhvaćeni. 47 ih je strijeljano, a petoricu su ostavili žive, jer su se Nijemci nadali da će im oni poslužiti kao mamac za sljedeće agente. Ovakav slom našeg podhvata bio je upravo katastrofalan i njega je izazvao samo jedan dvostruki agent. Nijemcima je nekako uspjelo da nas nasamare. Usprkos stalnom provjeravanju naših tajnih agenata nije nam uspjelo otkriti čovjeka koji je otjerao u smrt svoje drugove izdajući se sam za vatrenog holandskog rodoljuba. Šef njemačke obavještajne službe u Holandiji her Srejder nazvao je ovaj podhvat »Engleskom igrom« i zaista za njega je to bilo lijepa igra a za nas gorak poraz.

Ali postoji druga strana medalje. U našim analizama ona je zapisana kao »Operacija Kengur«. Evo kako se ona odvijala:

Početakom 1940. godine u Englesku je pobjegao jedan Čeh. Sve bi bilo sasvim obično, jer su u to vrijeme mnogi bježali preko Kanala. Međutim, taj izbjeglica je odmah došao u Intelijenski servis i prijavio se kao njemački špijun. Pre-

ma njegovom tvrdnju on je stupio u njemačku obavještajnu službu, jer nije vidio drugi način da pobjegne iz Čehoslovačke i da se pridruži Saveznicima! Poslije uspješnog završenog kursa nacisti su ga odredili za rad u Britaniji, a on je baš to i želio. »Kengur« — to je bilo tajno ime ovog izbjeglice — nam je ispričao i neke važne pojedinosti. Otkrio nam je sve tajne adrese u Lisabonu na koje je imao da šalje svoje izvještaje. Također nas je obavijestio da će jedna lisabonska banka slati na njegovu adresu 50 funti mjesečno. Njegov zadatak je bio, da se kao rezervni oficir čehoslovačke vojske uvuče u redove »Slobodnih francuskih snaga« i da po mogućnosti radi u obavještajnoj ili kontraobavještajnoj službi, gdje bi imao uvid u vojne tajne. Najzad »Kengur« nam je odao i tajnu nevidljivog pisanja.

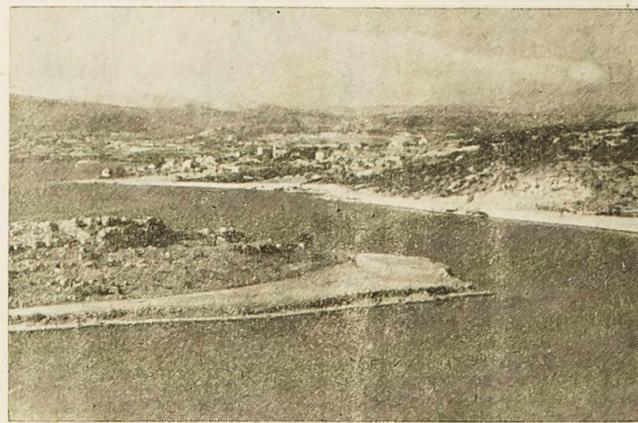
Da li smo mogli i smjeli da vjerujemo »Kenguru«? Morali smo ga podvrgnuti naročitom ispitivanju, ali on o tome nije smio da zna. Osnovani smo specijalnu ekipu, koja će trebati da radi na tom zadatku. Bilo nas je trojica i svaki je imao određene dužnosti. Čitave tri nedjelje trajalo je to specijalno saslušavanje i kada smo upredili odgovore na mnogobrojna unakrsna pitanja, došli smo do jednoglasnog zaključka da »Kengur« govori istinu.

Ali to još nije značilo da je ispitivanjima kraj. Iznajmili smo jedan stan u Celsiju i pozvali »Kengura« da nam bude gost na nekoliko dana. Željeli smo da ga posmatramo od jutra do mraka kako bi otkrili u njegovom ponašanju ili govoru nešto sumnjivo. I to ispitivanje je dalo zadovoljavajuće rezultate, i mi smo konačno bili uvjereni da možemo računati na »Kengura«.

IGRA POČINJE

Sada smo mogli da stupimo u akciju. »Kengur« je napisao svoje prvo pismo u Lisabon. Sadržaj pisma bila je sasvim obična — on obavještava prijatelje da je sretno stigao na mjesto i da će im opet pisati. Međutim, u istom pismu se nalazio i tekst pisan nevidljivim mastilom, koje se dobijalo rastvaranjem aspirina, kinina ili piramidona u 50 postotnom alkoholu. Takvo pismo bi se podvrglo pečljanju vrelom peglom, poslije čega se pojavljuju slova mrke boje. Mi smo naravno poslali nekoliko »tajnih« informacija — bili su to podaci koji su se još uvijek nalazili na spisku državnih tajni, a za koje smo znali da ih Nijemci već imaju u rukama. Na kraju pisma »Kengur« je tražio daljnja uputstva.

Budući da smo prethodno od »Kengura« uzeli spisak tajnih adresa, to sam ja vršio ekspediciju pisma. Odgovor je ubrzo stigao — nevidljivim mastilom bilo je napisano da treba sakupiti informacije o broju poginulih uslijed njemačkih zračnih napada, rasporedu i snazi mornarice, smještaju vojnih jedini-

Jadrtovac

IZ RADA NO OPĆINE KNIN

Usvojen društveni plan

Krajem ožujka održane su u Kninu sjednice Općinskog vijeća i Vijeća proizvođača na kojima je usvojen društveni plan i budžet općine za 1957. godinu. Rad u sjednici Općinskog vijeća kao i zajedničkim sjednicama prisustvovali su i drugi Petar Škarica, predsjednik NO kotara.

U nastavku odvojenih sjednica prihvaćene su odluke o završnim računima za 1955. godinu bivših NO općina Knin, Sjeverna Bukovica, Plavno i Kosovo. Zatim je donijeta odluka o općinskom prirezu za 1957. godinu kao i Odluka o turističkim taksama. Također je izglasana Odluka o uvođenju poreza na promet u maloprodaji.

Donijeto je rješenje o likvidaciji stolarske zadruge i osnivanju stolarskog poduzeća. Osim toga, usvojeno je još nekoliko rješenja iz oblasti privrede.

Na zajedničkoj sjednici Općinskog vijeća i Vijeća proizvođača imenovana je Komisija za razrez poreza na dohodak zanatlijama i samostalnim zanimanjima za 1956/57. godinu, a izvršeno je i postavljanje Ante Ljubičića za tržnog inspektora. Na kraju je donijeto rješenje o imenovanju uprav-

nog odbora općinskog vatrogasnog fonda.

RAD NARODNOG SVEUČILIŠTA

Sredinom prošlog tjedna u organizaciji Narodnog sveučilišta u Kninu održao je predavanje prof. Slobodan Alfirević iz Splita o temi: »izumrlji giganti životinjskog svijeta«. Predavanju, koje je bilo popraćeno s projekcijama, prisustvovalo je oko 300 osoba.

Nedavno je dr. Mirko Knežević, predavač Narodnog sveučilišta u Kninu govorio u B.skupiji o tuberkulozi. Nakon predavanja dr. Knežević je besplatno pregledao veći broj žena i djece.

ZDRAVSTVENI FILMOVI

Ovih dana je na poziv Narodnog sveučilišta u Kninu, ekipa Higijenskog zavoda iz Splita prikazala za dake kninskih škola nekoliko zdravstvenih filmova. Među njima je prikazan film o ehinokoku, o ličnoj higijeni, o nesrećama koje nastaju uslijed udara električne struje i dr. Učenici su do posljednjeg mjesta ispunili kino salu Doma JNA.

ca na jugu Engleske i o proizvodnji lovačkih aviona.

Dva dana kasnije stigao je i ček na 50 funti. Znači sve je dobro funkcioniralo. Mi smo malo pričekali, a zatim smo sastavili drugo pismo. Opet smo dali podatke od kojih su neki, naravno, bili točni, a neki su davali obrtnu sliku od one u stvarnosti.

I tako je otpočela vesela igra — mi smo vukli Nijemce za nos! Najveće mi je zadovoljstvo bilo kada smo na zahtjev njemačke rhovne komande, koja je tada pripremala »Operaciju Morski lav« (invazija Engleske) poslali skicu minskih polja koja su štitića luku Portsmoutha. Znaajući točan raspored, Nijemcima smo dali potpuno obrtnu sliku — tamo gdje su se nalazili uski prolazi mi smo naznačili gusta miska polja, a prolaze smo obilježili na mjestima gdje bi njemački brodovi letjeli u zrak. Šteta je što Nijemci nikad nisu izvršili invaziju, prilikom koje bi se sigurno rukovodili informacijama koje im je slao »Kengur«.

Koli našem veselju nije bilo sudeno da dugo traje. Nešto više od godinu dana obmanjivali smo Nijemce i znam sigurno da su od toga imali velike štete. Međutim, jednog dana pisma su prestala da stižu iz Lisabona. Vjerojatno su Nijemci primijetili da nešto nije u redu ili im je neki njihov agent javio kako stvari stoje. »Operacija Kengur« je završena, a mi smo bili ipak zadovoljni, jer smo pomoću »njemačkog« špijuna natrijali Nijemcima nos i tako im se osvetili za naš poraz.

Šibenik kroz tjedan

NARODNO KAZALIŠTE

Srijeda, 3. IV. - VEĆE PJEŠAMA I ŠLAGERA - u izvedbi Radio Beograda.
 Četvrtak, 4. IV. - UMRSTVO PO NARUDŽBI - predstava za pretplatnike B/2 i građanstvo.
 Subota, 6. IV. - ULICNI PJEVAČI - predstava u izvedbi Amaterskog kazališta Trogir.
 Nedjelja, 7. IV. - O, aj lipo kvragu - predstava izvan pretplate. Početak predstava u 20 sati.

KAZALIŠTE LUTAKA

Subota, 6. IV. - U CARSTVU PATULJAKA - predstava za osnovnu školu Crnica i građanstvo. Početak u 15 sati.
 Nedjelja, 7. IV. - Gostovanje u Kninu.

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera američkog filma u bojama - PAKAO ISPOD NIŠTICE - Dodatak: Umro je Moša Pijade (do 6. IV.)
 Premijera američkog filma u bojama - AVANTURE DON JUANA - Dodatak: Filmske novosti broj 13. (7-11. IV.)
 SLOBODA: premijera francuskog filma - MOJA MALA LUDOST - Dodatak: Filmske novosti broj 12. (do 4. IV.)
 Premijera američkog filma - REVOLVERAŠ - Dodatak: Filmske novosti broj 12. (5-6. IV.)
 Američki film u bojama - PAKAO ISPOD NIŠTICE - Dodatak: Umro je Moša Pijade. (7. IV.)
 Premijera talijanskog filma - VILLA BORGHESE - (8-10. IV.)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 6. IV. - II. narodna ljekarna - Ulica Bratstva i jedinstva.
 Od 6. do 10. IV. - I. narodna ljekarna - Ul. Božidara Petranovića.

IZ MATIČNOG UREDA

Šibenik

ROĐENI

Duška, kći Rajka i Bosiljke Đurica; Ognjen, sin Jakovčev Stanišlave; Mladen, sin Dobra Kornelije; Duško, sin Mirka i Katarine Pavašević; Mirko, sin Mihovila i Ružice Leticia; Džabrovo, sin Ivana Šindilja i Zivković Nediljke; Dušana, kći Ivana i Mande Ljšković; Ksenija, kći Ante i Mirjane Radovičić; Ivan, sin Nikole i Slavke Jurić; Mirjana, kći Jure i Antule Vukšić; Biserka, kći Jure i Antule Vukšić; Boško, sin Ilije i Save Bijelić; Jadranka, kći Ivana i Kate Žurić; Miro, sin Vice Mikulandre i Vinke Mikulandre; Josip, sin Ante i Lucije Ivančević; Nada, kći Ante i Mare Čičmir-Burčić; Jadranka, kći Josipa i Dragice Čubrić; Nevenka, kći Mile i Stane Beneta; Živana, kći Golob Ale; Milan, sin Šime i Frane Gović; Vinka, kći Ante i Karmela Badžim; Zdenka, kći Ante i Janje Čogelja.

VJENČANI

Glazer Borivoje, glumac - Anić Vjera, službenik; Grbac Liberato, stolar - Bujas Danka, domaćica; Antunac Ante, mehaničar - Jelovčić Ilonka, domaćica; Erak Mirko, radnik - Škugor Zorka, domaćica; Milutin Nikola, pom. ronilaca - Gović Smiljana, domaćica; Jurković Jerko, radnik - Erak Slovenka, domaćica; Jaram Joso, zemljoradnik - Žepina Cvita, domaćica; Knežić Milorad, zidar - Knežić Živka, domaćica.

UMRLI

Pauk Jela r. Grubičić, stara 69 god.; Škugor Matija r. Krnić, stara 78 god.; Čogelja Marija r. Višnjic, stara 75 god.; Pekas Kata r. Čeko, stara 64 god.; Antić Milka Lukina, stara 17 god.; Vukšić Mirjana Jurina, stara 1 dan i Šuljak Slavka Vlade, stara 3 mj.

gradska kronika

Godišnja skupština RKUD „Kolo“

Problem: Neredovito posjećivanje vježbi

Na godišnjoj skupštini Radničkog kulturno-umjetničkog društva »Kolo«, koja je prošlog tjedna održana u društvenim prostorijama, izvještaj o radu u proteklom periodu podnio je Pero Zlatoper. Nakon diskusije donesen je plan rada za 1957. godinu. U novi upravni odbor izabrano je 19, a u nadzorni odbor četiri člana. Za predsjednika društva ponovo je izabran Kreše Crnogača.

Skupština je istakla neke pojedinosti iz rada ovog renomiranog društva, koje ćemo iznijeti u daljnjim retcima.

* U okviru društva postoje tri sekcije: vokalna, dramska i folklorna. Ove posljednje dvije još uvijek stagniraju uslijed nedostatka stručnih rukovodilaca, dok je vokalna sekcija najbrojnija i u radu najaktivnija.

* Nedovoljna financijska sredstva, ubiranje članarine i neredovno posjećivanje proba - glavni su problemi s kojima se borilo ovo društvo u 1956. godini. Od narodnih vlasti i sindikalnih foruma primljeno je 660.000 dinara, članarine je ubrano svega 9000 dinara, za što glavni uzrok leži u slabo provedenoj organizaciji. Ipak najveći problem predstavlja neredovno dolazanje na vježbe. Posebno zabrinjava činjenica što je knjiga izostataka uglavnom ispunjena imenima mladih članova. Prosječan posjet na svakoj vježbi iznosio je 67%!

* Uza sve to što je rad društva mahom bio kampanjskog karaktera, ono je ipak u protekloj godini postiglo snažnu afirmaciju svojim nastupima u Rijeci, Puli i Brionima. Društvo je priredilo tri samostalna koncerta u Šibeniku, te po jedan u Kninu i Skradinu.

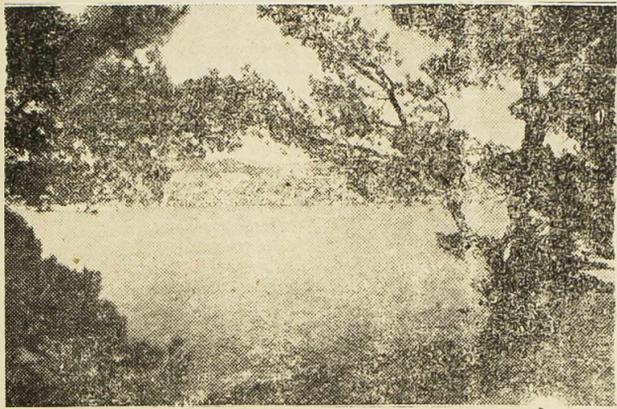
* Suradnja sa vokalnim zborovima u zemlji nije prekinuta. To u prvom redu vrijedi za društva »Svetozar Marković« iz Novog Sada, »Abrašević« iz Mostara i »Jedinstvo« iz Rijeke.

* Perspektivni plan previda organiziranje turneje po Vojvodini i nastup na Republičkom festivalu za koje se već sada vrše sistematske pripreme na uvježbavanju novog repertoara (zamjerka je stavljena

na račun sadašnjeg repertoara, koji se već godinama ne mijenja!).

* Uskoro predstoji osnivanje jednog zbora iz redova omladine čiji bi članovi povremeno objavljivali sadašnju sekciju. Članovi tog zbora uvježbavat će teoriju vokalne muzike i nakon provedene selekcije vršit će se izbor najboljih.

* Za primjenu disciplinu i redovno posjećivanje proba pohvaljen je izvjestan broj članova.

Zaključci o radu savjeta potrošača i kućnih savjeta

Na nedavno održanom plenumu Općinskog odbora SSRN Šibenik donijeti su zaključci u vezi budućeg rada Savjeta potrošača i kućnih savjeta.

Pored ostalog je zaključeno, da organi narodne vlasti, društvene i političke organizacije te trgovinska komora poduzmu u buduću odgovarajuće mjere za uspješno rješavanje problema i rada savjeta potrošača i kućnih savjeta. Nadalje je skrenuta pažnja osnovnim organizacijama SSRN da na svojim sastancima proanaliziraju rad savjeta potrošača, te da Općinskom odboru SSRN predlože lica koja će najbolje odgovarati na tom području društvene djelatnosti. Također je donesen zaključak da savjeti potrošača podnose izvještaj o svom radu najmanje dva puta godišnje, a da se kućni savjeti što prije organizaciono učvrste. U vezi s tim predloženo je, da predstavnici

ODOBRENO 30 tarifnih pravilnika

Komisije koje djeluju pri Narodnom odboru općine Šibenik i Kotarskom sindikalnom vijeću na izradi tarifnih pravilnika u privrednim organizacijama na teritoriju šibenske općine odobrile su dosad trideset tarifnih pravilnika. Dva tarifna pravilnika komisija nije mogla odobriti, jer su nerealno postavljeni. Kako doznajemo u još deset privrednih organizacija završavaju se pripreme na izradi tarifnih pravilnika.

GOSTOVANJE ŠIBENSKOG KAZALIŠTA U KNINU

Dramski ansambl šibenskog Narodnog kazališta gostovat će u subotu 6. o. mj. u Kninu, gdje će izvesti »Iluziju jedne noći«.

Pripreme za doček Štafete planinara

22. o. mj. u 14 sati proći će kroz naš grad planinarska štafeta koju u čast rođendana maršala Tita organizira Savez planinara Hrvatske. Štaketnu palicu donijet će u Šibenik planinari iz Kaštel

Sućurca. Nakon kraćeg zadržavanja štafetu će primiti šibenski planinari, koji će je u Zadru predati članovima tamošnjeg planinarskog društva. (VM)

Eksplוזija bombe bačene u prošlom ratu

Prilikom izvođenja zemljanih radova na prostoru gdje se nalazi skladište poduzeća »Mesopromet« u gradskom predjelu Križ, radnici su naišli na jedan tvrdi željezni predmet. Kako im se to učinilo sumnjivim, pozvali su organe Sekretarijata za unutrašnje poslove, koji su pregledom na licu mjesta ustanovili da se radi o neeksplozivnoj avionskoj bombi teškoj oko 250 kg, koja je prije 14 godina bačena za vrijeme bombardiranja Šibenika. Odmah su poduzete mjere sigurnosti. Budući da je bomba bila duboko zakopana u zemlju, to nije moguće izvršiti njeno demontiranje, jer je postojala opasnost da dođe do nesreće, pa je stoga 28. prošlog mjeseca na samom mjestu nalaza izazvana eksplozija. U času eksplozije oštećeno je nekoliko stambenih zgrada, a prilična

šteta prčinjena je skladištu »Mesoprometa«.

GODIŠNJA SKUPŠTINA AEROKLUBA ŠIBENIK

Jači rad u ovoj godini

U nedjelju je u prostorijama Remontnog zavoda održana godišnja skupština šibenskog Aerokluba. Referat o radu u protekloj godini podnio je predsjednik Stipe Baljkas, koji je istakao da glavni razlog nesistematskog rada u 1956. leži u nedovoljnim financijskim sredstvima i pomanjkanju prikladnih društvenih prostorija.

U veoma živoj diskusiji najviše je bilo riječi o uzrocima slabe aktivnosti jednog dijela članstva. Veljko Veleglavac, član republičke padobranske komisije zadržao se u svom izlaganju na zadacima i ulozi padobranstva, kao odgovornog faktora omladine, koje pridonosi i jačanju obrambene moći naše Armije. Nadalje je istaknut plodan rad modelarske sekcije koja čini jezgro ovog kluba.

Na kraju je donesen plan rada za ovu godinu. Tako je odlučeno da Aeroklub ove godine sudjeluje na prvenstvu Hrvatske i Dalmacije, a u nekim mjestima na području kotara bit će organizirana lokalna takmičenja i propagandni nastupi. (MM)

MALI OGLASNIK

Pančevo - Šibenik - Mijenjam dvosobni stan u centru Pančeva za sličan u Šibeniku. Autobusna veza sa Beogradom svakih pola sata. Za informacije upitati u uredništvo lista.

Dom narodnog zdravlja u Šibeniku

raspisuje

NATJEČAJ

za prijem u službu 2 diplomirane babice, koje će vršiti dužnost babica općine Šibenik.

Uslovi: završena babička škola, položeni stručni ispit i 3 godine prakse. Plaća po Uredbi, a dopunska po Pravilniku o plaćama Doma narodnog zdravlja Šibenik. Za pobliža obavještenja obratiti se na Dom narodnog zdravlja Šibenik.

Upravni odbor „Puti“ - Šibenik

raspisuje

NATJEČAJ

ZA RADNO MJESTO U MATERIJALNOM KNJIGOVODSTVU

Uvjeti: Ekonomski tehnik um i barem 5 godina stručne prakse sa položenim stručnim ispitom ili potpuna srednja škola sa 5-10 godina prakse u knjigovodstvu uz obavezno položeni stručni ispit.

Plaća po tarifnom pravilniku Ustanove i položajni dodatak. Rok za podnošenje molbi je do 25-IV-1957-godine.

Jeste li podmirili pretplatu

UPRAVNI ODBOR VETERINARSKJE STANICE U ŠIBENIKU

raspisuje

NATJEČAJ

ZA IZGRADNJU VETERINARSKJE STANICE U ŠIBENIKU U PRE-DJELU GVOZDENOVA.

Elaborati za izgradnju mogu se dobiti na uvid svakoga dana u Veterinarskoj stanici od 11-13 sati.

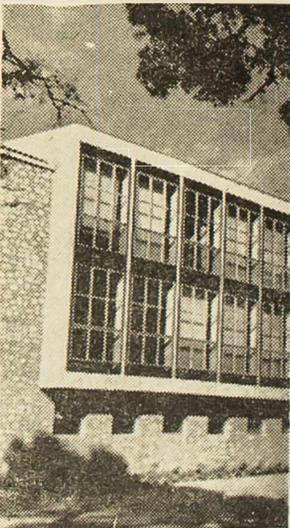
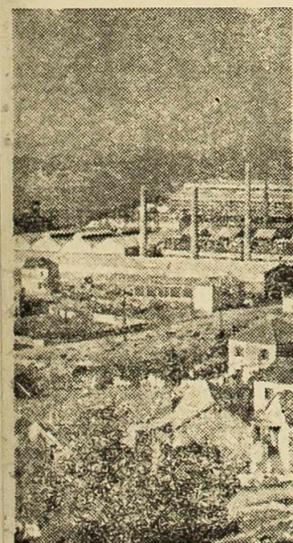
Proračunski iznos za izgradnju zgrade Veterinarske stanice iznosi

7.760.000 dinara.

Prikupljanje i otvaranje ponu da izvršit će se dana 10. IV, 1957. g. u 11 sati u Veterinarskoj stanici u Šibeniku.

Ponude mogu dostaviti građevinska poduzeća ovlaštena za ove radove kao i sva ovlaštena lica. Potrebno o je položiti garanciju Narodne banke u visini 50% od predračunskog iznosa.

Licantanti treba da dostave spisak osnovnog građevinskog materijala sa kojim su kalkulirali kao i faktor za radnu snagu za nepredviđene radove.

RADNIČKA SPORTSKA DJELATNOST

Prvog aprila su otpočele igre Radničke sportske djelatnosti i to u nogometu u okviru »Kup Prvi Majak«. Na redovitim sastancima su se tretirala pitanja da ove godine uzme učešća što više sindikalnih organizacija. S obzirom na ranije godine broj sind. organizacija kao i natjecatelj znatno je porastao, ali još uvijek neke organizacije nisu se prijavile. Ovo osobito važi za »Jažuranku«, Željezničku stanicu i ložionicu, odbor mjesne industrije i zanatstva kao i neke druge podružnice. Sindikalni rukovodioci u podružnicama treba ozbiljno da poveru računa da se i njihovi radnici-će prijave kako bi kroz ove igre još više ojačali svoje zdravlje i bili svježiji u svom radu.

Ovaj odbor je predvidio i međugradске igre i to sa Kninom, Drnišom i još nekim drugim gradovima. Osobito treba da se povede računa u Općinskim sind. vječima Knina i Drniša koja još nisu poduzela nikakove mjere da se i njihovi radni ljudi takmiče međusobno. Za ove igre u gradu vlada veliki interes. Stadion »R. Končara« vrvi svakim danom naročito nakon »radnog vremena«, velikim brojem takmičara. Sale za stolni tenis i kuglanje su prepune natjecatelja koji žele da se što bolje pripreme. Instruktori po raznim granama imaju pune ruke posla ukuc vježbanja te nastoje svoje znanje prenijeti na njih.

S. Mileta

Podsavezno prvenstvo

»DINARA« — »DALMATINAC«
1:5 (1:1)

Susret održan u Kninu. Vrijeme oblačno, teren dobar. Sudio Zaninović iz Zadra. U prvoj igri proljetnog dijela prvenstva na domaćem terenu »Dinara« nije imala sreće. Namjerila se na renomiranog protivnika i zasluženo izgubila oba boda. Susret se završio se rezultatom 5:1 za goste, koji su osobito u drugom poluvremenu pokazali dobru i korisnu igru.

Početak i veći dio prvog poluvremena obećavao je ravnopravnu igru, a prvi zgoditak za domaće, koji je postigao Zoričić, unio je izvjesno ohrabrenje. Međutim, umjesto da se realizira još koja od postojećih prilika, »Dalmatinac« je po Kazinotiju postigao izjednačenje. Pokušaji »Dinara« da se na odmor pade sa zgoditkom prednosti nisu uspjeli.

Početak drugog poluvremena Kazinoti povisuje na 2:1, dok u nastavku Kliskić postiže za redom 3 zgoditka. Ovakvom naletu domaći se više nisu mogli suprotstaviti. Pobjeđila je tehnika i kondicija što je nedostajalo »Dinara«.

U predigri juniori »Dinara« pobjeđili su juniore »Rudara« s rezultatom 1:0.

»RUDAR« — »SLAVEN« (Trogir)
2:0 (2:0)

Igralište »Rudara« u Siveriću. Prvenstvena nogometna utakmica SNP-a. Gledalaca oko 400. Strijelci: Nakić II. i Šikić. Sudio je Crnogača iz Šibenika - dobro.

»Rudar« je predveo jednostavnu, brzu i borbenu igru i zasluženo pobjeđio. »Rudarević« napadi bili su organizirani, brzi i kukičamo opasniji od »Slavenovih«. Već u prvih 20 minuta »Rudar« je poveo sa 2:0. Najprije je Nakić II. doveo »Rudara« u vodstvo sa 1:0, a svega dvije minute poslije je Šikić je sa same kornerske linije povisio na 2:0. Do kraja poluvremena obje momčadi su imale po nekoliko šansi, koje su zbog neefikasnosti navalnih igrača ostale neiskorištene.

Kod »Rudara« su se istakli: Pavlič, Novaković, Nakić I. i Colović, a kod »Slavena«: Geić, Mašić, Ruso i Šuštić.

»ŠIBENIK« — »SLOGA« (Zadar)
3:0 (2:0)

U nedjelju je odigrana prvenstvena nogometna utakmica između »Sloge« iz Zadra i »Šibenika« koja je završila visokom pobjedom »Šibenika«. Sama igra je bila veoma živa i lijepa, ali samo na momente. Vjetar i blatnjav teren je onemogućavao odvijanje akcija naročito pred golom Zadran. Brojne šanse »Šibenik« nije znalo iskoristiti. Najbolje kod »Šibenika« su bili: Relja i Miljević u obrani, te Bakotić u navali, dok su se kod »Sloge« istakli: Jolmar, srednji pomagač i srednji napadač.

Golove su postigli: Bakotić, Miljević i Orošnjak. Ovom pobjedom »Šibenik« je zauzeo prvo mjesto i postao najzobiljniji pretendent za prvo mjesto u svojoj grupi.

Slijedeće nedjelje »Šibenik« gostuje u Kninu, gdje se sastaje sa tamošnjom »Dinarom«, dok »Sloga« gostuje u Siveriću. (M. S.)

sportski život
Osnovan Kotarski savez sportova

Sportska aktivnost na kotaru ne zadovoljava - Samo 23 sportske organizacije s oko 900 aktivnih članova

U subotu je u Šibeniku osnovan Kotarski savez sportova i na taj način je ispunjena praznina koja se već duže vremena osjećala na polju organizirane sportske aktivnosti na našem kotaru.

Novoosnovani forum rješavao će mnoga važna pitanja iz oblasti fizičke kulture od kojih su svakako najvažniji masovnost, odgoj stručnog kadra i podizanje objeakta.

Nesumnjivo je da će inicijativa političkih društvenih i sportskih organizacija riješiti mnoga pitanja na terenu, ali je ipak potrebno osigurati najnužnija financijska sredstva i koliko se želi postići značajnija sportska aktivnost u našim mjestima. Sadašnje stanje na kotaru je veoma slabo, jer ono što postoji jedva bi moglo da zadovolji potrebe omladine za sportom veće općine. Naime, na kotaru djeluje 23 kluba od kojih je 7 nogometnih i 8 kuglaških, dok se jedva 900 lica aktivno bavi sportom. Osjeća se i pomanjkanje stručnog kadra. Na čitavom kotaru nema ni jednog trenera, dok svega postoji 13 instruktora i 18 sudaca za razne sportove. Ništa bolje stanje nije ni u pogledu sportskih objekata. Postoji 6 igrališta za nogomet, jedno za sportske igre, jedno pokretno plivalište i dvije kuglane. Dakle, svega skupa veoma malo za jedan ozbiljniji rad na fizičkom odgoju stanovništva a osobito omladine na našem području.

Na osnivačkoj skupštini bilo je dobrog zapažanja i veoma korisnih prijedloga. Istaknuto je, da je potrebno pronalaziti što prikladnije forme u cilju uključivanja ženske omladine u sportsku aktivnost. Vodenim sportovima, a osobito plivanju i veslanju ne poklanja se gotovo nikakva pažnja. Bilo bi veoma korisno da se školama u Šibeniku omoguću nabavka običnih čamaca za veslanje. Moglo bi se poraditi na osnivanju šibenskog nogometnog podsaveza i tada organizirati nogometna natjecanja za prvenstvo kotara.

Naravno, da ni financijska pitanja nisu ostala po strani. Naprotiv, njima je u osnivačkoj skupštini poklonjena puna pažnja. Predstavnicima sportskih organizacija su se složili u konstataciji da upravo pomanjkanje najnužnijih sredstava u većini slučajeva dovodi do slabljenja aktivnosti, a ponegdje čak i do potpunog prestanka sportskog djelovanja. Renomirana »Krkak« na pr., došla je u takav položaj da nije u stanju da nabavi tako potreban rekvizit kao što su vesla. O čamcima da se i ne govori.

Naročito je naglašeno da bi trebalo sasvim odbaciti dosadašnju

štetnu praksu kod raspodjele financijskih sredstava koja su namjenjena sportskim organizacijama. Naime, ta sredstva bi trebala upotrebiti za razvijanje svih sportskih grana a ne samo nogometa, koji je, barem dosad, bio neopravdano favoriziran.

Za naše područje je interesantno iskustvo drugova iz Splita koji još od ranije imaju Savez sportova. O tim iskustvima govorio je njihov predstavnik drug Zvonko Barišić. Tamo se na pr. ozbiljno radi na pretvaranju nogometnih klubova u sportska društva. Prvom se, naravno, izbjegavaju administrativne mjere. Oni su vidjeli da ima omladine koja pokazuje interes i za ostale sportove a ne samo za nogomet, ali zbog materijalnih teškoća i odgovarajućeg kadra nisu u stanju da osnuju posebne klubove. Sada im se, međutim, pruža mogućnost da se bave onom sportskom granom za koju imaju naj-

više interes i to u okviru sportskog društva. Osim toga, mnogo se radi na populariziranju i razvoju vodenih sportova što je s obzirom na smještaj Splitskog kotara sasvim razumljivo. Razna srednjoškolska natjecanja i krosevi postala su kod njih, tako reći, tradicionalna.

Osnivačkoj skupštini su također prisustvovali drugovi Miladin Šakić, sekretar Saveza sportova Jugoslavije i Ante Sorić, član Saveza sportova Hrvatske. Oni su istakli ulogu Kotarskog saveza sportova, a istovremeno su ukazali na neke osnovne zadatke koji se nalaze pred tim forumom, a naročito u pogledu uključivanja omladine u aktivan sportski život i organiziranja raznovrsnih sportskih manifestacija u okviru ovogodšnje sezone »Dana mladosti«.

Na skupštini je izabrano rukovodstvo Kotarskog saveza sportova na čelu sa drugom Ivišom Baranovićem.

Osmina finale Jugocupa

„Šibenik“ - „Nafta“ 4:0

Igralište »Rade Končara«. Vrijeme lijepo. Teren povoljan za igru. Osmina finala Jugocupa. Strijelci: Škugor u 30. i 55., Stojić u 76 i Rak u 88. minuti. Gledalaca oko 1000. Sudac Gazari iz Splita.

»Šibenik«: Bašić, Zorić, Iljadica, Tambača, Jelenković, Živković, Rak, Stojić, Škugor, Tedling, Bego. »Nafta«: Prodanović, Šusto, Stefančić, Pejić, Omerović, Jašarević, Havić, Duspara, Batinić, Makić, Mlivić.

Pobjedom nad »Naftom« iz Bosanskog Broda »Šibenik« je postao četvrtfinalista u takmičenju ovogodišnjeg Jugoslavenskog čupa, što ujedno predstavlja i najveći uspjeh ovog kluba od njegova osnutka. »Šibenik« je zaslužen pobjeđio, iako predvedenom igrom nije zadovoljio gledaoce. Pobjeda je mogla biti izražena većim omjerom, da je navalna petorka pred protivničkim golom bila efikasnija.

Tek u drugom poluvremenu utakmica je bila odlučena. Poslije drugog zgoditka, koji je postignut u 55. minuti, gosti su nešto popustili tako, da su do kraja napadali sa svega dva do tri igrača. Utakmica je, za razliku od mlake i nezanimljive igre u prvom poluvremenu, u nastavku obilovala uzbuđljivim situacijama, naročito pred protivničkim vratima. U tom dijelu »Šibenik« je imao više zrelih prilika

koje nije znao iskoristiti. Gostujući tim imao je svega dvije krasne šanse. U 79. minuti gosti su pogodili stativu, a malo zatim su iz povoljne situacije tukli pored vratiju. Šest minuta prije kraja »Šibenik« je mogao povećati rezultat. Bego je iz neposredne blizine tukao oštro pokraj gola. Domaći tim je još četiri puta pogodio protivničku mrežu, ali je sudac te zgoditke poništio zbog ofsajda.

Kod domaćih su se istakli Iljadica i Tambača u obrani, a Škugor u navali. Kod gostiju su zadovoljili vratar Prodanović i srednji napadač Batinić. Sudac Gazari nije bio težak zadatak, jer su obje momčadi igrale fer. (J.)

REZULTATI OSMINE FINALE KUPA

U osmini finala Jugoslavenskog kupa postignuti su ovi rezultati: Šibenik - Nafta 4:0, Vojvodina - Rabotnički 4:0, Partizan - Dinamo 3:1, Crvena zvezda - Lokomotiva 3:0, Odred - Budućnost 2:4, Spartak - Zenica 4:3, Velež - Radnički 0:1 i Proleter - BSK 1:0. Prema tome iz daljnje natjecanja su eliminirani članovi I. lige »Dinamo«, »Lokomotiva«, »Velež« i »BSK«, zatim zonski klubovi »Rabotnički«, »Odred« i »Zenica«, te član podsavezne lige Slavonski Brod »Nafta«.

„ŠIBENIK“ „PROLETER“

U subotu je u Nogometnom savezu Jugoslavije izvršeno izvlačenje parova za četvrtfinalne utakmice Jugoslavenskog kupa. Tako će se u srijedu 10. o. m. voditi interesantne borbe na terenima Beograda, Titograda i Šibenika. U četvrtfinalu se plasirali članovi I. savezne lige »Partizan«, »Crvena zvezda«, »Vojvodina«, »Radnički«, »Spartak« i »Budućnost«, te zonski klubovi osječki »Proleter« i »Šibenik«. U Beogradu će se odigrati dvije utakmice i to »Partizan« - »Crvena zvezda« i »Radnički« - »Spartak«, u Titogradu sastat će se »Budućnost« i »Vojvodina«, a u Šibeniku »Proleter«, član III. zone i »Šibenik«.

PAROVI XVI. KOLA

U XVI. kolu, koje se igra u nedjelju, sastaju se ovi parovi: Trešnjevka - Grafičar (2:1), Odred - Split (0:2), Rijeka - Šibenik (2:1), Turbina - Metalac (2:2), Ljubljana - Uljanik (1:5), Tekstilac - Jadran (2:4).

PORAZ GIMNAZIJE U KOŠARCI

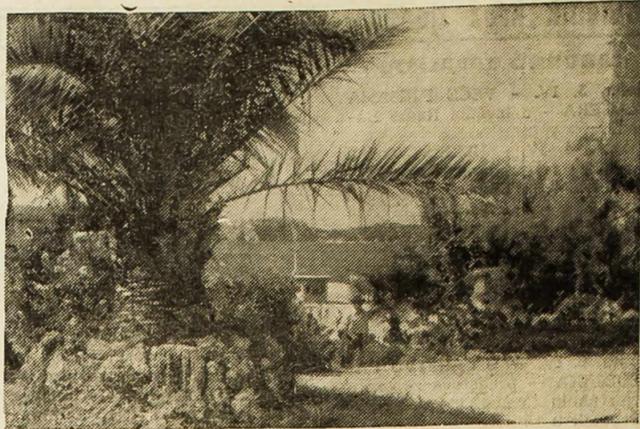
U dvorani gimnazije u Šibeniku odigran je susret u košarci između škole za učenike u privredi iz Zadra i ekipe šibenske gimnazije. Poslije bolje igre pobjeđili su gosti sa 52:43 u čijim redovima su nastupila i tri člana KK »Zadara«. (MM)

REZULTATI XV. KOLA

U XV. kolu I. zone postignuti su ovi rezultati: Jadran - Trešnjevka 1:2, Uljanik - Tekstilac 1:4, Metalac - Ljubljana 1:0, Šibenik - Turbina 1:0, Split - Rijeka 3:0, Grafičar - Odred 3:2.

TABLICA

Split	14	12	1	44:15	25
Šibenik	15	8	5	26:19	21
Trešnjevka	14	9	2	38:20	20
Rijeka	14	8	3	35:16	19
Metalac	14	4	4	25:18	16
Uljanik	14	4	4	27:25	14
Tekstilac	15	5	2	26:35	12
Turbina	14	4	2	12:28	10
Jadran	14	3	3	20:34	9
Ljubljana	14	3	3	17:32	9
Odred	14	2	4	14:22	8
Grafičar	14	3	1	10:15	7

zanimljivosti - pouka - zabava

GIGANTSKI EKSKAVATOR

Zapadnonjemačke firme LMG i AEG načinile su dosad najveći ekskavator (spravu za kopanje u dubinu) na svijetu, koji se kreće pomoću 18 gusjenica. Maksimalna dužina ove masine iznosi 200 metara, a visina joj je 60 metara. Ukupna dužina njenih prenosnača dostiže 1,5 kilometar. Za jedan sat ekskavator može da iskopa 8000 kubnih metara zemlje.

Ekskavator ima 12 noževa-raonika, od kojih svaki zahvata 3,6 kubna metara. Ustrojstvo ove mašine je takvo da odsjeca zemlju na velikom dijapazonu: 50 metara iznad i 20 metara ispod površine na kojoj stoji. Odvaljena zemlja ili se odbacuje u stranu, ili se tovari u vagonete. U ovom drugom slučaju koristi se naročiti uređaj za tovarjenje i transport koji je vezan za ekskavatorom. Mašinista ekskavatora i rukovodilac utovara i transporta održavaju stalnu vezu pomoću malih radio-aparata. Ekskavator-gigant ima 126 elektromotora, a kreće se brzinom od 600 metara na sat.

TAJNA ISHRANE I ZDRAVLJA PLEMENA BANTU

Na posljednjem međunarodnom sastanku medicinskih stručnjaka, koji je bio posvećen ulozi proteina u ishrani djece i odraslih, zdravih i bolesnih, raspravljalo se uglavnom o »zagonetki ishrane i zdravlja« južnoafričkog plemena Bantu. Naime, prema shvaćanjima naučnika njihova ishrana je potpuno neodgovarajuća, jer ne zadovoljava osnovne potrebe organizma. Uprkos tome, među pripadnicima plemena Bantu gotovo se ne sreću, ili se sreću sasvim rijetko, oboljenja srca, rak, čir u stomaku i mnoge druge bolesti od kojih stradaju ljudi u civiliziranim zemljama.

Mada po medicinskim shvaćanjima žene u drugom stanju treba da unose u organizam znatne količine proteina životinjskog porijekla i kalcijuma, zdravstveno stanje budućih majki u plemenu Bantu, koje su svega toga lišene, mnogo je bolje nego kod evropskih i američkih žena. Pored toga, one donose na svijet manje mrtvorodne djece nego, na primjer, Škotlandanke. Dok ishranjuju djecu one imaju mnogo više mlijeka nego Engleskinje i Amerikanke, i što je najzanimljivije, njihovo mlijeko sadrži veći procenat proteina.

Ishrana u plemenu Bantu sastoji se uglavnom od povrća i žita - pšenice i kukuruza - iz kojih dobijaju oko 90 procenata svih kalorija koje unose u organizam. Toj hrani nedostaju masti, životinjski proteini, kalcijum, riboflavin i vitamin D, ali je zato bogata gvoždem, fosforom i vitaminom A. Prema zapadnjačkim shvaćanjima takva hrana ne zadovoljava sve potrebe organizma.

Tajna ishrane i zdravlja plemena Bantu nije našla odgovor na ovom naučnom sastanku, ali je navela na misao da bi, možda, trebalo izvršiti izvjesne ispravke u shvaćanjima uloge izvjesnih elemenata u našoj ishrani. Dalja proučavanja ovog problema možda će nam pružiti odgovor, odnosno ukazati na vezu između ostalog našeg načina ishrane i »velikih ubica« zapadnog čovjeka: srčanih oboljenja i raka.

BRIGE I KVARENJE ZUBA

Mogu li brige da izazovu kvarenje zuba? Prema mišljenju Artura Snidera, profesora psihologije na čikaškom univerzitetu, psihološka stanja kod čovjeka imaju znatnog utjecaja na njegove zube. Kad je jedna osoba pritisnuta brigama, ili se zbog nečega nalazi u stanju stalnog straha, ili je pak nervno prenadražena, čelije u njegovom tijelu luče jednu supstancu, koja se zove histamin. Ova supstanca napada druge čelije u tijelu i lučenje histamina pretvara se u jednu vr-

RIJEČI KOJE SMO NAUČILI OD DJECE

»Mama« i »tata«, prve riječi jednog djeteta koje tek počinje da govori, skovana su, najvjerojatnije, sama djeca, a od njih su ih primili roditelji. Te dvije riječi imaju nevjerojatnu fonetsku sličnost u svim jezicima na svijetu, a postale su, po mišljenju naučnika, na slijedeći način.

Svoja nezadovoljstva ili osjećaj nelagodnosti dojenče najčešće izražava nazalnim zvucima m-ma-ma-ma, na koje mu mati prilazi. Da-da-da (ili ta-ta-ta) su zvuci zadovoljstva koje otac obično čuje kad se igra s djetetom. A kako majka najbolje pamti i najdublje je pogadaju, baš »pozivi u pomoć« njenog djeteta to ih ona vezuje sa svojom ličnošću i obično ih ponavlja kao utjehu kad prilazi djetetu da mu pomogne. Isti je slučaj i s vezivanjem zvukova zadovoljstva s ličnošću oca. Prema tome, riječi »tata« i »mama« djeca nisu naučila od starijih kao što je to slučaj sa svim ostalim riječima, već roditelji od njih.

OSVJETLJAVANJE POMOĆU FOSFORNOG PRAHA

Kroz dvije godine najkasnije mnogi domovi, nadležstva, škole i fabrike bit će osvjetljene svjetlećim staklenim pločama ugrađenim u zidove ili tavanicu oada. Iza tih ploča ne će se nalaziti nikakav skriveni svjetlosni izvor: one će same zračiti svjetlosti čija će se jačina i boja regulirati pomoću dva prekidača.

Nova vrsta osvjetljavanja, izum naučnih suradnika američke električne kompanije Vestinghaus, nazvana je elektroluminiscencija. Kod elektroluminiscencije svjetlost emitira fosforni prah koji se nalazi između jedne staklene ploče i tankog, providnog sloja izvjesne smjese koja je dobar provodnik električne struje. Velicina svjetleće ploče nije ničim ograničena, tako da ona može da zaprema čitav zid (ili sve zidove) i tavanicu. Mjenganjem vrste električne struje koja se propušta kroz smjesu koja služi kao provodnik. (S. S.)

Oglašujte u Šibenskom listu

»ŠIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik
Uređuje redakcijski kolegij
Glavni i odgovorni urednik

Nikola Bego

Uredništvo: Šibenik - Ulica
Jelke Bučić 5 - Tel. br. 5-62

Tekući račun: Narodna banka
Šibenik broj 531-T-292

Rukopisi se ne vraćaju

Pretplata za tri mjeseca 130,
za pola godine 260, a jednu
godinu 520 dinara

Tisak: »Štampa« Šibenik